

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli den 17 April 1868, kl. 6 e. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående förändrade bestämmelser i fråga om utmyntning af guldmynt, samt af väckta motioner dels om antagande af guldmynt-system, dels om förändring i grunderna för silfverutmyntningen.

Till de Deputerade, som af Banko- och Lag-Utskotten blifvit utsedde, att behandla åtskilliga till dessa Utskott hänvisade frågor, hafva öfverlemnats dels *Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, N:o 32*, af den 17 Mars, angående förändrade bestämmelser i fråga om utmyntning af guldmynt, dels tvänne inom Riksdagen framställda förslag, åsyftande väsendtliga förändringar i landets myntväsende, nemligen Herr *A. O. Wallenbergs* i Första Kammaren väckta motion N:o 73, om antagande af ett guld-myntsystem, och Herr *A. W. Björcks* i Andra Kammaren väckta motion N:o 271, om förändring i det nuvarande silfver-myntsystemet.

Dessa till det Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets behandling hänskjutna frågor ega nära sammanhang med den under de sednaste årtiondena lifligt afhandlade frågan om åvägbringande af ett gemensamt myntsystem för de civiliserade nationerna. Denna fråga, om också ännu långt ifrån sin fulla lösning, har likväl omisskanneligen redan ifrån de blotta önskningarne och de theoretiska förberedelserna hunnit inträda på det område, der den skall bringas till praktiskt utförande.

Den stora betydelsen af ett gemensamt eller åtminstone på likartade grunder fotadt, noggrannt och lojalt genomfördt myntsystem för alla de folk, som sinsemellan hafva samfärdsel och varubyten, är numera så allmänt erkänd, att frågan gäller allenast sättet att genom öfvergång från de särskilda ländernas nu bestående skiljaktiga myntförhållanden kunna nå det åsyftade målet. En icke oviktig början dertill kan anses gjord genom den öfverens-

stämmelse i myntväsende, som redan är införd emellan Frankrike, Belgien, Italien och Schweitz samt stadfästad genom den emellan dessa riken den 23 December 1865 afslutade konvention.

På sätt, Kongl. Maj:t i den förevarande nådiga Propositionen utförligt omförmält, innehåller nämnda konvention att enahanda mynt, grundade på den franska franken, såsom enhet, och präglade i såväl guld som silfver, skola gälla i samtliga förenämnda riken och mottagas i deras offentliga uppbörd. Till biträdande af denna öfverenskommelse har, såsom Kongl. Maj:t jemväl omförmält, franska regeringen utfärdat inbjudning till regeringarne i öfriga civiliserade länder, hvarjemte föranstaltats en konferens för öfverläggning i det vigtiga ämnet, hvilken konferens sammanträdde i Paris förlidet år och hvar till 20 särskilda stater, deribland äfven Sverige, sändt representanter.

För de ofvannämnda länderna, Frankrike, Belgien, Italien och Schweitz, hvilka redan förut hade likartade myntsystem, mötte till följd deraf jemförelsevis ringa svårighet att bringa frågan till en så fullständig lösning, som hon vunnit i det att alla myntvalörer, präglade i hvilketdera landet som helst, numera äro öfverallt i samtliga länderna gällande såsom laggildt betalningsmedel. Större svårigheter inträda deremot när det gäller att tillvägbringa öfverensstämmelse emellan särskilda länders mynt, då dessa mynt, om äfven af samma metall, vare sig guld eller silfver, likväl äro olika till halt och vigt, med deraf härflytande olika värde; ja till och med när fråga endast är att åstadkomma enkla och lätt beräkneliga förhållanden (coincidenser) emellan mynten. Svårigheterna ökas ännu mera då frågan rör länder, af hvilka ett har guld och ett annat silfver såsom värdelikare.

Myntväsendet, såsom *bestämmande* icke allenast i fråga om arbetes, varors, förnödenheters och tjensters värden i förhållande till hvarandra, utan äfven i fråga om de otaliga förbindelser, som ega rum emellan särskilda samhällsmedlemmar och särskilda nationer, ingriper så djupt i hvarje folks lif och verksamhet, att man, när fråga uppstår att förändra myntsystem, måste göra sig noga reda för, huruvida de svårigheter, hvilka från öfvergången till ett nytt sådant äro oskiljaktiga, öfvervägas af de fördelar, dem ett enklare, bättre och med andra gemensamt myntsystem för framtiden medför.

Mången torde ifrågasätta, huruvida Sverige redan nu bör vara betänkt på att ånyo förändra sitt myntsystem, med hvilket, efter den sista, för icke längesedan, eller år 1855, vidtagna jemkningen i och för räkneenhetens decimalindelning, man ännu icke hunnit öfverallt blifva fullt förtrolig i den mindre detaljrörelsen. Den sist nämnda omständigheten torde likväl, så vidt eljest vigtiga grunder finnas för en ny förändring, icke böra anses utgöra skäl emot en sådan, enär der, hvarest myntets decimal-indelning ännu

icke i prisbestämmelserna gjort sig gällande, en öfvergång i allt fall återstår och således lika gerna kan ske direkt till det nya myntet, hvars underafdelningar utan allt tvifvel komme att likaledes bestämmas efter tiotalssystemet.

Öfverväges beskaffenheten af de skäl, Sverige kan hafva till en myntförändring, så företer sig först det allmänna syftemålet att genom öfverensstämmelse med andra länders mynt undvika de för handeln och samfärdseln i allmänhet med utlandet skadliga kursvexlingar, till hvilka, andra förhållanden oberäknade, skiljaktighet i mynt gifver anledning. Vidare förefinnes ett viktigt skäl uti den kända omständigheten, att beskaffenheten utaf landets nuvarande mynt, i afseende på såväl legeringsförhållandet som vigten, medför en ständig förlust genom detsammans utströmmande ur landet och sannolika nedsmältning. Olägenheterna vid det nuvarande myntsystemet föranledde Herr A. W. Björck att redan vid 1862—1863 årens riksdag framställa det förslag till förändring af silfvermyntets beskaffenhet, som han nu hufvudsakligen förnyat, och som åsyftar, att genom ökande af silfverhalten men minskning af myntstyckenas vikt bringa myntet i ett lätt jemförligt och beräkneligt förhållande till den tyska Vereinsthalern, som är det i större delen af Tyskland gällande myntet.

Herr Björck har således, ehuru delande åsigten att sannolikt det mynt, som en gång skall vinna utsträckning öfver alla eller större delen af de civiliserade länderna, komme att bestämmas i guld, dock ansett Sverige böra emellertid och intilldess frågan om ett allmänt verldsmynt hunne närmare sin lösning, redan nu göra sig delaktigt af de fördelar, som likheten i mynt med andra folk medför, på det sätt, att vi närmade oss till det tyska, på silfver grundade myntsystem, som har Vereinsthalern till myntenhet.

Utgående från samma åsigt som Herr Björck, att förändring af landets myntsystem bör vidtagas, anser deremot Herr Wallenberg steget med ens böra tagas fullt ut och bestå i öfvergång till ett guldmynt-system, hvori den franska franken utgör enheten, enär äfven sistnämnde motionär antager att ett sådant system kommer att blifva det, som en gång skall tillvinna sig erkännande såsom verldsmynt, och efter hans förmenande nära nog samma olägenheter skulle åtfölja en mindre, som en mera genomgripande myntförändring, under det att guldmynt-systemet hade utsigt att blifva för mansåldrar bestående, men deremot hvarje annat snart åter måste gifva vika för en ny förändring.

Kongl. Maj:t åter har, i den förevarande nådiga Propositionen, väl förklarat sig fullt uppskatta fördelarne af ett för alla nationer gemensamt myntsystem, men funnit frågan om att i Sverige införa ett härstädes alldeles nytt sådant system, grundadt på antagande af guldets såsom ensam vär-

demätare, vara af så allvarlig och i bestående förhållanden djupt ingripande beskaffenhet, att densamma, för att göras till föremål för någon Kongl. Maj:ts framställning till Riksdagen, erfordrade en pröfning, som den för nu församlade Riksdag redan långt framskridna tiden icke medgäfvé; hvaremot Kongl. Maj:t ansåg hinder icke möta för att redan nu afgöra om dukatmyntningens upphörande samt präglande af guldmynt utaf samma beskaffenhet, som det franska tiofrancsstycket, äfvensom å 25 francs, så snart en gång Frankrike beslutat sig för att utgifva ett dylikt mynt.

För det närvarande torde i frågan om guldmynt någon vidsträcktare åtgärd, än Kongl. Maj:t föreslagit, hvarken kunna eller böra beslutas. Då nämligen 72 § Regeringsformen föreskrifver, att Riksbankens sedlar, hvilka enligt samma § tillerkännes lika berättigande såsom laggildt betalningsmedel, som det klingande myntet, skola *med silfver* inlösas, har vårt genom gällande myntordningar bestämda silfvermynt-system uti grundlagen erhållit en stadfästelse, som förhindrar antagandet af guld till värdelikare, med mindre grundlagen först blifver i nämnda afseende förändrad; och då det härom vid innevarande riksdag väckta förslag först vid den riksdag, som år 1870 sammanträder, kan blifva afgjordt, skulle ett beslut af nu församlade Riksdag, i syftning till guldets antagande såsom grund för ett blifvande myntsystem, icke kunna få annan betydelse, än såsom uttalandet af en grundsats, hvilken måhända, vare sig i följd deraf att grundlagsändringen icke antoges eller att en annan åsigt i fråga om myntsystemet framdeles gjorde sig gällande, komme att blifva utan tillämpning.

För den af Herr Björck föreslagna åtgärd, att förändra vårt myntsystem i ändamål att, med bibehållande tillsvidare af silfret såsom värdelikare, endast förenkla förhållandet mellan vårt nuvarande mynt och Tysklands thalermynt, saknas ett af de förnämsta skäl, som tala för en öfvergång till guldmynt, eller att detta slutligen blifver det allmännast antagna. De undersökningar och öfverläggningar i fråga om ett för alla folkslag gemensamt mynt, hvaråt under de sednare åren sakkunnige och framstående män egnat sig, samt de åtgärder i detta afseende, som af de inflytelserikaste regeringar vidtagits, gifva nemligen icke anledning till det antagandet att något silfvermyntsystem skulle blifva det förherrskande, utan låta tvärtom med mycken sannolikhet förutse, att guldmyntet, som redan är de facto, om än icke ännu fullkomligt på grund af lagstiftningen, gällande bland den vida öfvervägande delen utaf Europas och Amerikas folk, skall allt mer och mer utvidga sitt herravälde.

Herr Björck har, under uttalande äfven för sin del, att antagligen endast ett guldmynt kan blifva gemensamt för flera af jordens mäktigaste länder, och att de stater, som, lika med oss, hafva silfver till värdelikare, måste

uppgifva denna och i stället dertill antaga guldet, likväl yttrat den mening, att förändring i vårt mynt icke utan äfventyr kunde uppskjutas ens under den tid, som erfordras till vinnande af den för öfvergång till ett guldmyntsystem nödiga grundlagsförändring; hvarförutan han anför, hurusom de tyska länder, till hvilkas myntsystem vi, efter hans förslag, skulle närma oss, icke för det närvarande synas villiga att utbyta silfret mot guld, och att, om vårt mynt blifver lika med deras, icke någon synnerlig olägenhet för oss uppstår deraf, att vi med andra länder icke hafva gemensamt mynt, äfvensom att öfvergången från silfver till guld blir för oss ganska lätt, då den sker vid samma tid och på samma sätt, som för denna öfvergång iakttages i de länder, med hvilka vi egentligen utbyta mynt.

Visserligen är det sannt, att vårt nuvarande myntsystem ådrager oss förluster, och detta icke endast uti den större rörelsen och hvad beträffar det större myntet, utan äfven i de, väl hvar för sig små, men genom sin mängd ej obetydande transaktioner, som ega rum på gränsorterna till Danmark och Norge, hvarest grannlänternas till metallvärdet underlägsna skiljemynt i betydlig mån intaga platsen för våra egna smärre silfvermynt, och således, — oaktadt här icke samma förhållande eger rum, som mellan Frankrike, Belgien, Italien och Schweitz äfven före den sista konventionen, att nemligen det ena landets mynt, skiljemyntet inbegripet, mottogs i de andras allmänna kassor, — samma verkningar, som i Frankrike inträffade, här gifva sig tillkänna deruti, att det bättre myntet förtränges, till förlust för den stat, som präglar sådant.

Så allvarsamt än detta förhållande manar att icke längre, än högst nödigt är, uppskjuta en ändamålsenlig myntförändring, lär det dock icke böra föranleda till en förändring, som kan förutses blifva af endast kort varaktighet och mot hvilken andra viktiga skäl uppresa sig; enär, om äfven åtskilliga under sednare tider uppkomna förhållanden möjligen bidra att öka de nämnda olägenheterna, dessa likväl icke äro sådana, att någon afsevärdt större svårighet nu än tillförene derigenom möter vid upprätthållandet af vårt nuvarande myntsystem, intilldess detsamma kan ordnas på en ny, fullt tillfredsställande grund.

Det af Herr Björck till förmån för hans förslag anförda skäl, att, om vårt mynt blifver lika med de tyska ländernas thalermünt, hvilket dessa icke för det närvarande synas villiga att frångå, vi icke skulle hafva synnerlig olägenhet af att sakna gemensamt mynt med andra länder, torde icke kunna tillerkännas den vikt eller giltighet, att förslaget på grund deraf bör antagas. Väl hafva våra handelsberöringar med utlandet tillförene varit till den öfvervägande delen rigtade på Östersjöländerna och särskildt på de forna hansestäderna, af hvilka de för oss egentligen betydande, eller Hamburg och Lü-

beck, likväl ej ännu hafva samma myntsytstem, som det öfriga Tyskland; men omissskänneligt torde vara, att de skandinaviska ländernas handel under sednare tider börjat taga en annan rigtning, och att det måhända numera är mindre de egentligen merkantila intressena, än finansiala, i afseende på hvilka vår beröring med de tyska stater, som hafva Vereinsthalern till mynt-enhet, är som störst; och det torde kunna ifrågasättas, huruvida det verkligen må för framtiden blifva förmånligt, om vi fortfara att genom ett skilj-aktigt myntsytstem hålla oss aflägsnade från de stora länder, hvilka hafva eller komma att antaga guld till grund för sitt mynt, i stället att närma oss dessa, synnerligen då det med fullt skäl är antagligt att, när en gång ett för alla gemensamt mynt kommer att göra sig gällande, det blifver de sednares och icke de förnas.

Ett skäl till antagandet af Herr Björcks förslag kunde dock ännu anses vara för hand, derest den grundsatsen beträffande förändring af vårt mynt i alla händelser borde följas och vidhållas, att vi endast på samma gång och gemensamt med grannländerna samt de ofvan omförmälda tyska staterna böra vidtaga en sådan förändring; men denna grundsats torde likväl icke kunna tillerkännas ovilkorlig giltighet, lika litet, som man å andra sidan bör vara alldeles likgiltig för vinnandet af öfverensstämmelse, synnerligast med grannländerna.

För de tyska staterna förefinnes icke det särskilda skäl till en mynt-förändring, som, enligt hvad ofvan är antydt, manar oss till en sådan; och att göra denna förändring ovilkorligen beroende af grannstaterna, kan knappast vara riktigt. Hade en dylik grundsats gjort sig gällande när frågan på 1850-talet förevar om införande af decimalindelningen i vårt mynt, kan det vara tvifvel underkastadt, huruvida denna högst ändamålsenliga åtgärd ännu kommit till stånd; och om verkliga förhållandet är, att grannstaterna hafva fördel genom vårt nuvarande, för oss förlustbringande system, så synas de åtminstone icke för vår skuld eller i och för sina förhållanden till oss hafva anledning att med oss göra gemensam sak i denna angelägenhet.

På nu anförda skäl finner Utskottet sig böra hos Riksdagen hemställa,

1:o

att de förslag rörande förändring af silfvermyntet, som Herr A. W. Björck i sin motion N:o 271 framställt, icke må till någon åtgärd föranleda.

Utskottet har redan omförmäلت det hinder, som grundlagen för närvarande uppställer mot antagande af ett myntsytstem, grundadt på guld så-

som likare, och hvartill det äfven af andra orsaker torde vara för tidigt att redan nu besluta sig. Frågan om ett förändradt mynts-system är emellertid af nyss antydda och flera andra högst betydande anledningar så vigtig, att den förtjenar största uppmärksamhet och en utredning, som kan vägleda det allmänna omdömet till förberedande af ett med landets väl öfverensstämmande beslut, när detta en gång måste fattas.

I den inbjudning franska regeringen genom sin härvarande minister framställt till deltagande i den ofvan omförmälda konventionen mellan Frankrike, Belgien, Italien och Schweitz, har, med upplysning att i Kyrkostaten en ny myntförordning införts, som fastställer de genom konventionen uppkomna förhållanden, och att i Nord-Amerikas Förenta Stater öfverläggningar om samma ämne redan i sjelfva kongressen förevarit, ministern, under förutsättning att allvarsamma betänkligheter kunde för tillfället afhålla Sverige från att biträda konventionen, uttryckt franska regeringens önskan att blifva upplyst om beskaffenheten af dylika betänkligheter samt erhålla del af de anmärkningar, till hvilka granskningen af konventionens bestämmelser kunde gifva anledning, för att, till åstadkommande af jemkningar emellan vissa svenska mynttyper och de af konventionen fastställda, i samverkan med Sverige inleda underhandlingar om de förslag, som i berörda hänseende kunde komma att af den svenska regeringen framställas.

Under förutsättning att en förändring af nuvarande mynts-system verkligen är i Sveriges eget intresse önskvärd och att det vid en sådan tillika är af vigt att öfverensstämmelse med, eller åtminstone det största möjliga närmande till andra nationers mynts-system må kunna tillvägabringas, skall det naturligtvis befordra den vigtiga frågans lösning om regeringen sättes i tillfälle att lära känna på hvad sätt landets behof i denna angelägenhet uppfattas, hvilka åsigter derutinnan göra sig gällande och hvilka utvägar till frågans lösning kunna angifvas. Såsom i den nådiga Propositionen är omförmäldt, har Kongl. Maj:t redan, med anledning af den berättelse och det betänkande, som af Sveriges ombud vid den ofvan omförmälda konferensen i Paris sistlidne år blifvit afgifven om förhandlingarne vid konferensen, hvilka för öfrigt äro genom trycket på fransyska språket offentliggjorda, infordrat Statskontorets utlåtande såväl öfver bemälda ombuds betänkande, som den till Kongl. Maj:t framställda inbjudning att biträda 1865 års myntkonvention; och då ämnet blifvit genom Herr A. O. Wallenbergs vid riksdagen framställda motion gjordt till föremål för Riksdagens bepröfvande, lärer, oakadt Herr Wallenbergs förslag i hvad det afser beslut, redan nu, om införande af ett guldmynt-system, efter Utskottets förmenande icke bör bifallas, frågan tillvinna sig den uppmärksamhet, som dess stora vigt kräfver.

Till

Till befordrande af upplysning i ämnet har Utskottet ansett sig böra såsom bilaga till detta Betänkande i sin helhet meddela Statskontorets ofvanberörda utförliga utlåtande, deruti Statskontoret dels ådagalagt å ena sidan de svårigheter och olägenheter, som äro oskiljaktiga från en mera betydande myntförändring, men å den andra de varaktiga fördelar, som af en ändamålsenligt utförd sådan beredas, och omöjligheten att, derest andra länder förena sig om ett gemensamt mynt, i längden bibehålla det gamla, dels ock, i sammanhang med yttrande öfver de förslag Herr Wallenberg i sin motion framställt i fråga om guldmünt-systemets införande, antydt på hvad sätt öfvergången till ett sådant myntsystem kunde verkställas och i hvad mån de i konventionen mellan Frankrike, Belgien, Italien och Schweiz af dessa länder öfverenskomna bestämmelser borde för Sveriges del biträdas.

Under hänvisande till detta utlåtande och en likaledes bifogad sednare underdånig skrifvelse, innefattande vissa rättelser i sifferuppgifter m. m., får Utskottet här endast erinra om Statskontorets i slutet af dess betänkande gjorda anmälan, att såsom grund för beräkningen af de i utlåtandet förekommande sifferuppgifter blifvit begagnade de af General-löjtnanten Friherre F. Wrede emellan Svenska och Franska viktmaßen år 1842, såsom sannolikast rigtiga, uträknade förhållanden, enligt hvilka en kilogramm utgör 2,352660 skålpund och en mètre 3,3681165 Svenska fot, samt Statskontorets i sammanhang dermed framställda anhållan att, sedan de af Wetenskapsakademien föranstaltade omedelbara jämförelser mellan Svenska och Franska längd- och viktmaßen blifvit afslutade och sålunda en noggrannare kännedom om deras förhållande till hvarandra vunnits, få göra de rättelser uti nämnda sifferuppgifter, som möjligen kunde finnas behöfliga; i hvilket afseende Utskottet får tillkännagifva, att från Kongl. Finansdepartementet tillhandakommit Utskottet en af Öfverdirektören för mynt- och kontrollverken afgifven promemoria, deruti meddelats dels upplysning om resultatet af den utaf Professorn E. Edlund verkställda viktjämförelse, dels några af Öfverdirektören gjorda, härpå grundade beräkningar.

Professor Edlund har funnit den Franska étalon prototype — hvilken är af platina och med hvilken den nyligen hitförda, likaledes af platina förfärdigade kilogrammen är i möjligaste mätto lika till form och dimensioner — vara, *vägd i lufttomt rum*, lika med 2,3528739 Svenska skålpund, hvaraf följer, att ett Svenskt skålpund är lika med 425,01215 Franska gramm.

Med anmärkande, att för verkliga vägningar messingsvichter, som i lufttomt rum väga lika med étalon prototype, begagnas, utan att dervid göres någon korrektion för vikt förlusten i luften, upplyser Professor Edlund, att för messing som har samma specifika vikt med den Kongl. Wetenskapsakademien tillhöriga vigtsats, nemligen 8,16, af ofvannämnda förhållande fås:

1 kilogramm (messing) = 2,3525214 Svenska skålpund,

1 Svenskt skålpund = 425,0758 Franska grammer;

hvilket sednare förhållande vore det, som skulle begagnas vid alla vägningar, enär det vore detta förhållande, som härledts från det sätt, hvarpå Fransmännen sjelfva vid verkliga vägningar begagna sina vigter; och angifver Professor Edlund, såsom bevis på rigtigheten af de utaf honom anställda vägningar och räkningar, följande förhållanden:

att en Wetenskapsakademien tillhörig, förgylld messingskilogramm, skickad från Franska Regeringen på 1840-talet, återgifver talet 425,0758 inom 0,4 milligramm, likasom äfven en messingskilogramm, tillhörig Upsala universitet, och den från Franska myntet nyligen hitkomna messingskilogramm, hvilka båda sednare äfven inom 0,4 milligramm öfverensstämma med det ofvan uppgifna talet;

och att Professor Weber i Göttingen för längre tid tillbaka jemfört Franska kilogrammen och ett Engelskt skålpund, hvaraf här finnes en af framlidne Professor Rudberg med det Svenska skålpundet jemförd kopia; och hade de sålunda verkställda jemförelserna mellan Franska kilogrammen och nämnda Engelska skålpund samt mellan detta och det Svenska lemnat det resultat, att 1 Svenskt skålpund vore lika med 425,0773 gramm; angifvande således sistnämnda indirekta jemförelse ett förhållande, som endast med 1,5 milligram skiljde sig från det nu funna, på det sätt att, enligt den förstnämnda jemförelsen, Svenska skålpundet skulle vara 1,5 milligram tyngre i förhållande till Franska grammvigten, än det vid de nu af Professor Edlund anställda direkta vägningarne befunnits;

upplysande Professor Edlund slutligen, att den oförgyllda messingskilogramm, som Friherre Berzelius år 1835 från Paris hitförde, icke är riktig, i anseende dertill att densamma blifvit jemförd och justerad till likhet med Franska étalon prototype *i luftfullt rum* och således är så mycket för lätt, som motsvaras af platina-kilogrammets lyftning i luften, samt att det varit denna kilogramm, som Herrar Friherre Wrede och Selander begagnat vid den af dem år 1837 verkställda jemförelse.

Öfverdirektören för mynt- och kontrollverken tillkännagifver, efter meddelande af ofvanstående uppgifter, att han uträknat de föreslagna 10- och 25-francs-styckenas vigter efter det af Professor Edlund nu uppgifna förhållande, eller att 1 Svenskt skålpund är lika med 425,0758 gramm, och funnit att 10-francs-stycket, som lagenligt väger 3,22380 gramm, i Svensk vikt måste väga 75,8876 korn, eller, om man åtnöjer sig med hundrededels korn eller milliondels skålpund, 75,89 korn = $\frac{7589}{1000000}$ skålpund, i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad af Statskontoret redan blifvit uppgifvet; samt att ett 25-francs-stycke, $2\frac{1}{2}$ gånger tyngre än 10-francs-stycket, komme att väga 189,7212 korn,

eller, med uteslutande af de två sista decimalerna, lika med 189,72 korn, = $\frac{18972}{100000}$ skålpund, hvilket skiljer sig från Statskontorets förra uppgift med en milliondels skålpund.

Slutligen tillkännagifver Öfverdirektören, att han är sysselsatt med beräklandet af de i Statskontorets utlåtan de intagna sifferuppgifter och redan funnit, att en Kölnisk mark, efter Hamburgerbestämning = 233,85489 gram, är lika med 55,0148633 ort Svensk vigt och att å 1,5 ort fint silfver per Svensk Riksdaler Riksmynt, en Kölnisk mark fint silfver blifver värd 36 R:dr 67,66 öre, eller i det närmaste 36 R:dr 68 öre, hvadan 100 mark Hamburger-banko äro lika med 132 R:dr 16,784 öre eller, i hela ören uttryckt, närmast lika med 132 R:dr 17 öre R:mt.

Herr Wallenberg har i sin förevarande motion dels föreslagit, att Riksdagen, i ändamål att den Svenska dukaten måtte bringas till fullkomlig likhet med det Franska 10-francs-stycket, måtte genom en underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anmäla sin önskan i detta afseende, dels hemställt om införande af en ny myntfot, grundad på francs såsom enhet, och på guld såsom värdelikare; med hänsyn hvartill motionären föreslagit åtskilliga bestämmelser i afseende på utmyntningen m. m.

Om det förstnämnda förslaget finner Utskottet annat yttrande ej erforderligt, än det som innefattas i hvad Utskottet här nedan tillstyrker i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition. Hvad åter angår det sistnämnda, torde af det redan anförda vara tydligt, att Utskottet uppskattar fördelarne af ett för alla civiliserade nationer gemensamt myntsystem och finner det sannolikt, att ett sådant, när det kommer till stånd, skall hufvudsakligen blifva grundadt på det nuvarande Franska systemet; men finner de omständigheter, Utskottet redan anført, dels lägga bestämda hinder emot, dels, af klokhetshänsyn, afråda från att för närvarande fatta afgörande beslut om införande af ett guldmyntsystem, hvartill dock ett förberedande steg blifver taget, om Riksdagen, såsom Utskottet för sin del vill tillstyrka, godkänner Kongl. Maj:ts förslag om utmyntning af guldmynt i francs-valör; en åtgärd, vid hvilken Riksdagen synes så mycket heldre för det närvarande böra stadna, som det, af hvad Kongl. Maj:t i dess nådiga Proposition yttrat, kan antagas, att Kongl. Maj:t, när han finner tiden vara inne för en förändring af den omförmälda, vidt omfattande beskaffenheten, skall derutinnan till Riksdagen göra framställning.

På grund af hvad nu blifvit anfördt och under hänvisning till hvad Utskottet härnedan tillstyrker i fråga om prägling af guldmynt å francs-valörer, hemställer Utskottet,

2:o

att hvad Herr Wallenberg i sin motion N:o 73 föreslagit i fråga om införande af ett guldmyntsystem icke för närvarande må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Kongl. Maj:t har, såsom redan är nämnt, i sin ofta berörda nådiga Proposition, efter omförmälände af de framställningar, som blifvit gjorda beträffande antagandet af ett nytt myntsystem, och de upplysningar, som i ämnet blifvit inhemtade, yttrat sig anse hinder icke möta för att redan nu afgöra och antaga det särskilda förslaget om upphörande af dukatutmyntningen och om prägling i stället af guldmynt utaf samma beskaffenhet som det Franska 10-francs-stycket och å 25 francs, så snart en gång Frankrike beslutat sig för att utgifva ett dylikt mynt.

Dessa guldmynt skulle, såsom Kongl. Maj:t erinrat, genom sin öfverensstämmelse till halt och vikt, samt följaktligen till värde, med myntsorter, hvilka redan ega gångbarhet i en betydlig del af Europa, få en användbarhet för den internationela rörelsen, som dukatmyntet numera, efter hvad känt är, alldeles förlorat, under det de, så länge Sveriges egentliga myntsystem fortfar att vara grundadt på silfver, komme att, i likhet med dukaterna, ega ett omvexlande värde, allt efter prisförhållandena mellan guld och silfver.

Det kunde måhända synas öfverflödigt att låta prägla en myntsort, som står på sidan om det egentliga myntet och icke, såsom detta, i landets inre rörelse har ett stadigt värde. Men utom det att ett mynt å francsvalör i guld, enligt hvad Kongl. Maj:t jemväl erinrat, skulle för öfvergången till ett gemensamt guldmynt-system utgöra ett förberedande steg, som bör underlätta genomförandet af ett sådant, bland annat genom den bekantskap med det Franska myntet, hvilken medelst de nya guldmynten här i landet bereddes, utan att antagandet af ett sådant mynt i någon mån försvårade bibehållandet af det nuvarande myntsystemet, derest detta prövades vara ändamålsenligast, kan ett guldmynt, äfven i den ställning som det nu föreslagna komme att intaga till landets silfvermynt, vara af icke ringa betydelse, så för den inre rörelsen, som för de internationela transaktionerna. Detta beror hufvudsakligen på det prisförhållande, hvari guldmyntet ställes till silfvermyntet; enär, om detta prisförhållande, efter vid hvarje tidpunkt för handen varande förhållanden, lämpas så, att den större affärsrörelsen kan, allt efter som kursförhållandena till utländska handelsplatser föranleda, ömsom in- och utföra guld, och så att i den inre rörelsen guldmynt kan utan afsevärd förlust bytas mot silfvermynt eller banksedlar, guld i både myntad och omyntad form utan tvifvel kan, i anseende till dess stora värde i ringa volum och den i följd deraf lätta transporten, såväl

på längre afstånd, som i den dagliga rörelsen, erhålla en betydelse, hvilken det hittills här i landet alldeles saknat, sannolikt till stor del i följd af den uppfattning, som gjort sig gällande i Riksbanken, hvars prisbestämningar å guld varit och fortfarande måste blifva afgörande.

Det nu anförda får en desto större betydelse, under förutsättning att guld framdeles kommer att antagas till värdelikare och att landets myntsystem derpå grundas, emedan det för sådant fall blifver af den största vikt, att införandet hit af guld och dettas kvarblifvande i landet icke må motverkas, utan tvärtom så mycket som möjligt underlättas.

Att de ädla metallernas, såväl guldets som silfrets, fria rörelse till och från ett land, i det allmänna och de särskilda samhällsmedlemmarnes samstämmande intresse, icke bör genom förvaltningsåtgärder försvåras eller hämmas, är en numera insedd och äfven genom ovederlägglig erfarenhet bevisad sanning, hvars underkännande i den praktiska tillämpningen ovilkorligen måste medföra skada, om äfven denna icke gör sig omedelbart kännbar eller dess beskaffenhet alltid är lätt att inse. Det är icke genom hämmande eller försvårande af de ädla metallernas rörelse, som rubbningar i affärsverlden eller svårigheter för industrien kunna afhjelpas, lika litet som en i svårigheter invecklad enskild person kan från dessa befrias derigenom, att hinder läggas för honom att begagna de enligt sakens natur erforderliga och bästa utvägarne att fullgöra likvider.

Om det anses ändamålsenligt att, med afseende på en blifvande förändring i landets myntsystem eller eljest i allmänhet, befordra möjligheten att införa och i landet bibehålla guld, lär det äfven, åtminstone framdeles, blifva nödigt att upphäfva den bestämmelse i reglementet för Riksbankens förvaltning, enligt hvilken dennas förråd i guld icke får öfverstiga en tiondedel af silfvertillgången.

Under hänvisande till hvad Kongl. Maj:t i öfrigt uti den nådiga Propositionen upplyst och föreslagit, vill Utskottet endast beträffande de föreslagna valörerna å 10 och 25 francs tillkännagifva, att, efter Utskottets uppfattning, Kongl. Maj:t icke har för afsigt att låta prägla mynt å 25-francs-valören förrän utgifvande af mynt å denna valör blifver beslutadt af de magter, som ingått myntkonventionen af år 1865: och antager Utskottet att, när Kongl. Maj:t anbefaller prägling af ifrågavarande mynt, åt dessa gifves en sådan form, att de blifva för internationelt bruk lämpliga.

Kongl. Maj:t har i punkten 3:o föreslagit, att för de ifrågaställda guldmynten remedium i halt må utgöra *på hvarje skålpund* myntguld två ett-tusendedels skålpund, vare sig öfver eller under den bestämda halten, samt remedium i vikt för hvardera slaget af guldmynt likaledes två ett-tusendedelar, öfver eller under, på hvarje skålpund.

I konventionen mellan Frankrike, Belgien, Italien och Schweiz är väl samma *remedium* så i halt som vigt bestämdt, men icke på någon viss vigtquantitet myntmetall, utan på hvarje myntstycke för sig; och då anslaget synes, att mynten till sin beskaffenhet må i allt väsentligt blifva lika med andra länders enahanda mynt, anser Utskottet Kongl. Maj:ts förslag i denna del erfordra jemkning i den anförda syftningen.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, allenast med den ofvan omförmälda afvikelsen i afseende på *remedi*bestämelsen, tillstyrker Utskottet,

3:o

att Riksdagen må för sin del besluta att, med upphäfvande af hvad Kongl. Förordningen den 9 Maj 1835, angående myntfoten, innehåller om utmyntning af guld, må i detta hänseende stadgas:

1:o) att af guld utmyntas följande myntstycken, nemligen:

ett af det guldvärde och den vigt, som vid ofvanberörda jemförelsevägningar befunnits noggrannt motsvara det genom myntkonventionen den 23 December 1865 af Frankrike, Belgien, Italien och Schweiz antagna *10-francsstycket*, samt

ett af det guldvärde och den vigt, som, med tillämpning af samma konventions bestämmelser, noggrannt motsvarar *25 francs*;

börande de utrönta Svenska vigtbestämmingarne införas i den författning, som kan blifva i ämnet utfärdad;

2:o) att dessa guldmynt skola innehålla *nio delar rent guld* mot *en del koppar*, eller hafva en halt af niohundra ett-tusendedelar, hvilken blandning kallas myntguld;

3:o) att *remedium i halt* får utgöra, på hvarje myntstycke, *två ett-tusendedelar* öfver eller under den rätta halten, samt *remedium i vigt*, likaledes på hvarje myntstycke, *två ett-tusendedelar* öfver eller under den rätta vigten;

4:o) att å guld, som till utmyntning inlemnas, skall *myntskatt* afräknas med det belopp, Kongl. Maj:t må ega bestämma, dock icke öfver tre tiondedels procent; hvar-

jemte skedarelön bör enligt gällande föreskrift erläggas för guld, som är osmidigt.

Stockholm den 15 April 1868.

ARVID FAXE,

vice Ordförande.

Reservationer:

af Herr *C. A. Mannerskantz*: "Jag får vördsamligen anmäla, att jag icke kan instämma i åtskilliga delar af Utskottets motivering och att jag anser endast guldmünt å tio francs för närvarande böra tillstyrkas till utprägling."

af Herr *Wijkander*, som icke kunnat i alla delar biträda de motiver, hvilka af Utskottet blifvit anförda för dess afstyrkande af Herr Björcks motion.

af Herr *Indebetou*, som ansett Utskottets motiver för afstyrkande af Herr Björcks motion icke vara fullt tillfredsställande.

af Herr *Agardh*: "Då ett Utskott har att yttra sig öfver förslag, som äro af en så allvarlig och i alla ekonomiska förhållanden så djupt ingripande beskaffenhet, som de om förändringen af vår myntfot, så synes yttrandet, såvida en förändring anses förestående, äfven tydligen böra framhålla om under alla eller under hvilka bestämda förhållanden densamma anses böra företagas. I sitt nu föreliggande Utlåtande har Utskottet visserligen afslagit de väckta förslagen, men dock uttalat sig om en myntförändring på ett sätt, att man lätteligen kunde tro en sådan snart vara förestående, ja! att densamma liksom skulle oss påtvingas; det snart sagdt enda motiv, som enligt min tanke borde kunna föranleda en sådan, eller det vilkor, som för förändringens företagande ovilkorligen torde böra fordras, öfverhalkas i Utlåtandet på en temligen intetsägande fras. Af denna anledning har jag ansett mig böra anmäla min emot Utskottet något olika mening.

Herr Wallenberg, som sjelf i sin motion uppkastat den frågan: *hvarföre bör en nation vidtaga förändring i sin myntfot?* besvarar den med att påminna derom, att differensen emellan vår och naborikenas myntfot utgör en anledning till små men fortgående förluster för oss. Att förebygga dessa

förluster betraktar han såsom det hufvudsakliga skälet till en förändring i myntfoten. Herr Björck, den andre motionären, anför jemväl den omständigheten, att vårt nuvarande mynt icke tager ut sitt fulla värde, då det hos våra närmaste grannar i liqid emottages, såsom skäl för en förändring. Således, emedan vi hafva en tyngre myntfot än de våra grannar, med hvilka vi hafva våra flesta internationela förbindelser, göra vi förluster, och för att undvika dessa förluster böra vi förändra vår myntfot! Men om vi förändra vår myntfot utan att tillse att den anledning, som vållar förlusterna — myntfotens olikhet med våra grannars — äfven upphör, så måste det vara tydligt, att vi, utan att vinna den afsedda fördelen, endast ådraga oss alla de olägenheter, som en förändring i myntfoten i alla våra inre inbördes förhållanden medför. Skola vi förändra vår myntfot, så skulle den väl förändras till likhet med deras, med hvilka vi hafva våra flesta internationela förbindelser, eller åtminstone i samråd med dem till en för alla ändamålsenligare.

Det torde vara lärorikt att se under hvilka förhållanden andra nationer finna anledning att förändra sin myntfot. Till konventionen mellan Frankrike, Belgien, Schweiz och Italien uppgifves anledningen hafva varit, att då man, för att förhindra silfrets försvinnande ur rörelsen, nedsatte silfvermyntets halt på olika sätt, nemligen Frankrike och Italien ifrån 900 till 835, men Schweiz ända till 800 delar fint, så blef följden att det sämre Schweiziska myntet öfversvämmade Frankrike till den grad, att man här ansåg sig tvungen förbjuda dess förut tillåtna emottagande i de offentliga kassorna; den internationela samfärdseln försvårades sålunda; och det var då, för att åter underlätta densamma mellan gränsbefolkningar, som hade ständig beröring med hvarandra, som konventionen af år 1865 kom till stånd.

Det var således för att åstadkomma ett gemensamt cirkulationsmynt i stater, som gränsa intill hvarandra och som hafva liffiga handelsförbindelser, som man här ändrade sin myntfot, icke den ena staten särskildt för sig utan alla samfäldt och på samma sätt. Då man öfvertog olägenheterna af förändringen, tillförsäkrade man sig också några motsvarande fördelar.

Af de af Statskontoret i sammandrag meddelade svar, som på inbjudningen från Frankrike af de olika Staterna afgåfvos, framgår tydligt huru ovilligt man underkastar sig en, utan allmännare öfverenskommelse och särskildt med närmaste grannar, föreslagen förändring af myntsysteem. Portugal, Holland m. fl. uttala tydligt olägenheterna deraf. Ryssland ville taga frågan i öfvervägande, när *mellanliggande stater* anslutit sig till konventionen. Danmark ville afvakta Sveriges och Norges beslut. Norge erkände fördelarne, men ville icke öfvertaga olägenheterna af en förändring utan att
såväl

såväl grannstaterna som andra mellanliggande länder anslöto sig till samma system. Flera af de större staterna afböjde i allmänhet hela förslaget.

Om nu Sverige icke gerna ensamt kan anses vara i den ställning, att det, utan bestämdt afseende på hvad dess grannländer i denna fråga besluta, bör företaga en förändring i sin myntfot; så förekommer det mig, som hade det enda lämpliga svaret på de båda motionerna bort blifva en underdånig framställning till Kongl. Maj:t om inledande af underhandlingar med våra grannstater om en gemensam myntkonvention; och det synes mig som Utskottet bort bestämdt förklara, att endast under förutsättning af en öfverenskommelse dem emellan en förändring af vår egen myntfot borde ifrågakomma.

Att en anslutning till 1865 års konvention skulle bereda oss fördelar, som uppvägte olägenheterna af ett isoleradt antagande af dess myntfot, kan jag icke föreställa mig. På den stora världsmarknaden uppgöras liquiderna med vaxlar, för hvilkas rörlighet det torde vara temligen likgiltigt om de äro utställda i mark banko eller pund sterling, floriner eller francs. För oss, som tillhöra den grupp af stater, der mark banko utgör den kommerciela räkneenheten, skulle antagandet af francs-systemet svårligen medföra någon fördel. Icke kan jag tro att kurs-noteringarne skulle upphöra genom antagandet af samma räkneenhet; kurserna uppkomma och förändras väl mera till följd af de presenterade vaxlarnes mängd, än af deras lydelse å lika eller olika myntslag. Något allmänt världsmünt, sådant de Italienska republikernas och Spaniens varit på sin tid, och Hollands och Englands väl delvis äro för det närvarande, torde, fruktas jag, vår aftagande handel icke särdeles mycket behöfva på platser utanför gränssorna af våra vanliga handelsförbindelser.

Men Utskottet synes antaga att myntförändringen skall likasom påtvingas oss, utan allt afseende på vår fördel deraf. Antagandet af ett allmänt system, gemensamt för Europas och Amerikas civiliserade nationer, skulle från önsknings och theoretiska förberedelser hafva inträdt på det praktiska utförandets område; antagandet af detta system skulle således numera nästan endast vara en tidsfråga; utan afseende på våra egna förhållanden skulle vi oemotståndligt dragas med af den mäktiga ström, som går i sådan riktning.

För egen del har jag icke genom läsning af den i Paris hållna konferensens protokoller kunnat komma till denna åsigt. Jag ser visst att man vid konferensens öppnande började tala om antagandet af ett enda myntsystem (*l'unification des monnaies*) och att en af Frankrikes representanter, i sin resumé af konferensens resultat, säger att tanken om ett gemensamt

myntsytstem länge tillhört poeternes och ekonomisternes hänförelser; men att man, uppmuntrad af den år 1865 afslutade konventionens lyckliga genomförande, börjat hoppas på dess praktiska utbredning i vidare kretsar. Såsom prof på hvad man verkligen ville uppnå, förklarades det, att det icke vore nog med att de olika staternas mynt finge reciprokt emottagas i de offentliga kassorna; de borde äfven anses såsom lagligt betalningsmedel — detta vore tendensernas till myntenhet sista ord. Men huru litet synas de på konferensen verkligen vunna resultaterna motsvara det sökta målet, om man, med behörig korrektion för den af några representanter iakttagna tystlåtenheten och för den af andra uttalade diplomatiska frasens spänstighet, söker reducera dem till sitt verkliga belopp! Man blef enig om att den allmänna värdelikaren, när den en gång komme till stånd, borde blifva guld. De representanter, som derutöfver blefvo om beslut eniga, antogo att myntguldet borde bestå af $\frac{1}{20}$ delar fint, och att 5-francs-stycket i guld bäst lämpade sig såsom en slags ideel myntenhet. Men om någon bestämd delning af värdelikaren kunde man icke allmännare komma öfverens; man stadnade vid att önska vissa typmynt, som borde jemkas så att det ena så nära som möjligt kom att erhålla samma värde som något visst i annat land, och man måste föreslå olika typer till eqvalenter för olika länder. Gemensambet i myntfot och myntens kursering i olika länder var så långt ifrån att uppnås, att den Franske referenten af resultaterna, vid konferensens slut, fann lämpligt förklara att silfvermyntets internationela kurs vore af mindre vikt! Samme Frankrikes förste representant uttalade i konferensens början: skulle det icke vara att stadua vid en platonisk önskan, om man fastställde ett internationelt guldmynt utan att på samma gång gifva detsamma ett bestämdt förhållande till silfret i de länder, der en dubbel värdemätare (silfver och guld) antogs (under en öfvergångsperiod); men man slutade med att som önskan uttala att de i stater, som hafva antingen silfver eller dubbel värdelikare, priset å guld måtte sättas så, att det der kunde få någon gångbarhet! Flera af representanterne undandrogo sig att votera, eller man voterade under förbehåll af särskilda fördrag. Flera af de större staternas representanter (Preussen, England) ådagalade tydligt nog sin afvoghet mot hela förslaget; och Englands representant förklarade bestämdt å sin regerings vägnar: så länge den allmänna meningen i landet icke uttalat sig till fördel för en förändring af det gällande myntsytstemet; så länge detta icke visar några olägenheter, hvarken för handelns stora transaktioner eller för de små liqviderna inom landet; så länge slutligen det icke blifvit visadt, att antagandet af ett nytt system erbjuder nog stora fördelar för att rättfärdiga öfvergifvandet af det genom erfarenhet godkända och i folkets seder

invanda; så länge skall Engelska styrelsen icke anse sig böra taga något initiativ för att assimilera sina myntstycken med det Europeiska fastlandets.

Man har antydt, att vi borde skynda oss antaga en myntfot i guld, emedan priset å metallen skulle uppjagas, när de stora staterna samtidigt antogo guldet som värdelikare. Jag vågar tro, att man på ungefär lika goda skäl skulle kunna påstå sannolikheten deraf, att guldet kommer att falla i värde. Amerikas representant på konferensen uppgaf det nordvestliga Amerikas nuvarande årliga produktion af guld till 100 millioner dollars; men han trodde, att när den under arbete varande jernvägen mellan Östern och Vestern blefve fullbordad, skulle den årliga produktionen stiga till 300 å 400 millioner dollars.

Utan att bestrida sannolikheten af ett allmännare antagande af guld såsom värdelikare på världsmarknaden, tror jag likväl deraf icke följa hvarken att en och samma myntfot skall antagas, eller att tiden för antagandet kan anses så nära förestående. Och så länge de nationer (Norge, Danmark, Preussen och England), med hvilka vi hafva våra flesta liqvider, icke antagit, utan fastmera synas benägna att motsätta sig antagandet af det Franska systemet, måste jag anse det som en högst olycklig spekulatio, om Sverige isoleradt antoge detsamma“.

af Herr *Bergström*: “Enligt den i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition uttryckligen gjorda förutsättning skulle först då, när Frankrike beslutit sig för att utgifva guldmynt å 25 francs, härstädes jemväl präglas guldmynt af samma beskaffenhet, som det förväntade Franska. För närvarande är det ovisst, huruvida man en gång i Frankrike och i öfriga stater, hvilka deltagit i myntkonventionen den 23 December 1865, kommer att i och för utmyntning af 25-francs-stycken bestämma remedium i vigt å hvarje sådant mynt till $\frac{1}{1000}$ del såsom å 100-francs- och 50-francs-stycket, eller till $\frac{1}{1000}$ delar, såsom å 20-francs- och 10-francs-stycket. Enligt mitt förmenande är det förra lika antagligt, som det sednare. Vid sådant förhållande torde det vara för tidigt att redan nu bestämma remedium i vigt å Svenska 25-francs-stycket, hvars utmyntning beror å inträffande af en förutsatt händelse och således icke kan stadgas såsom ovilkorlig. Till följd deraf föreslår jag följande förändrade lydelse

dels af 1:a momentets 3:dje punkt:

“sedan nyss uppräknade fyra stater på grundvalen af åbropade konvention ytterligare öfverenskommit om utmyntning af 25-francs-stycken af guld,

ett af det guldvärde och den vikt, som noggrannt motsvara ett sådant 25-francs-styckes guldvärde och vikt;"

dels ock af 3:dje momentet:

"att *remedium i halt* får utgöra på hvarje myntstycke af ena eller andra slaget *två ett-tusendedelar* öfver eller under bestämda halten, samt *remedium i vikt* för hvarje myntstycke å 10 francs likaledes *två ett-tusendedelar* öfver eller under rätta vigten."

Vidare har jag ansett, att Utskottet bort i Betänkandet uttala såsom önskvärdt, att, med ledning af jämförelsemätningar emellan Svenska foten och Franska metern, Svenska 10-francs-styckets diameter bestämdes till det Svenska mått, som befundes noggrannt motsvara diametern å det Franska 10-francs-stycket eller 19 millimètres; äfvensom att, om och när Svenska 25-francs-stycken komme att utmyntas, deras diameter blefve lika med diametern å det förväntade Franska 25-francs-stycket."

Med Herr Bergström hafva instämt Herrar *Wijkander* och *de Maré* samt i hufvudsakliga delar Herr *Indebetou*.

Bil. N:o 1.

Stormächtigste Allernädigste Konung!

Genom nådig remiss af den 11 Januari sistlidet år har Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Statskontor blifvit anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande öfver en af Kejsarl. Franska ministern härstädes, å sin Regerings vägnar, gjord och af härvarande Kongl. Italienska ministern understödd inbjudning till deltagande från Sveriges sida uti den myntkonvention, som den 23 December 1865 blifvit afslutad emellan Frankrike, Belgien, Italien och Schweiz samt den 1 Augusti 1866 trädtt i verkställighet, och af hvilken konvention ett tryckt exemplar åtföljt den nådiga remissen.

Såsom upplysande bilagor till denna inbjudning har Eders Kongl. Maj:t behagat till Statskontoret öfverlemna: den 5 April 1867 afskrifter af särskilda från Eders Kongl. Maj:ts beskickningar i Preussen, Ryssland, Österrike, Nederländerna, Portugal, Spanien, Danmark, England, Grekland och de Förenta Staterna i Norra Amerika insända skrivelser med bilagor, innehållande infordrade upplysningar om de beslut, som af de respektive staternas Regeringar blifvit fattade i anledning af Kejslerliga Franska Regeringens äfven till dem gjorda inbjudningar att i samma konvention deltaga och såmedelst avvägbringa ett i alla civiliserade länder gällande gemensamt myntsystem; den 13, 17 och 23 April samt den 2 Maj 1867 afskrifter af sedermera ingångna skrivelser angående samma ämne från Eders Kongl. Maj:ts ministrar i Washington, Wien och Köpenhamn, jemte ett nummer af tidningen La Grèce, innehållande en af Grekiska finansministern afgifven framställning af motiverna för konungariket Grekland att i nämnda myntkonvention utan förbehåll deltaga; samt den 20 April samma år ett af Kongl. Norska Regeringen i underdånighet afgifvet yttrande i ämnet. Och har Statskontoret den 13 sist-

lidne Januari fatt emottaga en af Eders Kongl. Maj:t aflåten skrifvelse af den 4 i samma månad, hvori Statskontoret anbefalles skyndsamt inkomma med underdånigt utlåtande öfver en dermed åtföljande berättelse om förhandlingarne vid den internationela myntkonferensen i Paris år 1867 samt deraf föranledda, af Bankdirektören A. O. Wallenberg i underdånighet gjorda framställningar.

Uti den skrifvelse, som Kejsarl. Franska härvarande ministern till Hans Excellens Statsministern för utrikes ärendena den 22 December 1866 aflåtit, för att, i enlighet med innehållet i art. 12 af myntkonventionen emellan Frankrike, Belgien, Italien och Schweiz, inbjuda Sverige till deltagande i samma konvention, anföres, att enhet i myntväsendet redan förut i sjelfva verket funnits uti alla förenämnda länder, men blifvit störd derigenom att, då det mindre silfvermyntet, som der, likasom i Sverige, hade samma halt som det större och emot detta proportionerlig vikt, sedan guldets värde relativt sjunkit, försvann ur rörelsen tillika med det större, men icke kunde såsom det sednare ersättas med guldmynt, utan måste vid myntverken oupphörligt ånyo tillverkas för att uppfylla handelsrörelsens kraf, de uppgifna grannstaterna funnit sig vara nödsakade att, genom minskning af småmyntens silfverhalt, men med bibehållande af deras vikt och prägelvärde, sätta en oöfverstiglig gräns för dessa småmynts dragande ur rörelsen och nedsmältning, men för vinnandet af berörda ändamål på olika sätt förfarit, så att, då Frankrike och Italien nedsatte silfverhalten å sina smärre myntsorter från 900 till 835 eller $6\frac{1}{2}$ procent, gjorde Schweiz sitt skiljemynt af $\frac{800}{1000}$ delars halt eller $3\frac{1}{2}$ procent lägre än det Franska och Italienska myntet af enahanda prägelvärde.

När sålunda enheten i myntväsendet blifvit rubbad, fann Frankrike för godt att förbjuda det Schweiziska småmyntets emottagande i sina offentliga kassor, utan hvilken åtgärd Frankrike skulle blifvit öfversvämmadt af det mindre värda schweizer-myntet, under det att dess eget skiljemynt utvandrat till Schweiz, för att der nedsmältas och ommyntas. Men då härigenom den liffiga samfärdseln gränsbefolkningen emellan ytterligt försvårades, föreslog Kejsarl. Franska Regeringen de trenne grannrikerna att å en internationel kommission anförtro omsorgen att återställa den fordna likformigheten. Frukten af denna kommissions arbeten blef ifrågavarande myntkonvention af den 23 December 1865, till hvars anslutande alla civiliserade länders Regeringar, i betraktande af de ovedersägliga fördelarne utaf ett i alla länder gällande enahanda myntsystem, numera blifvit inbjudna.

Franska ministerns skrifvelse innehåller, att ett gemensamt mynt-

system genom konventionen numera är gällande för en befolkning af 70 millioner människor; att tanken att avägabringa ett enda myntsystem blifvit uttalad under de Skandinaviska ekonomiska mötena i Göteborg år 1863 och i Stockholm år 1866, äfvensom vid det Tyska handelsmötet år 1865; att i Kyrkostaten en ny myntförordning blifvit införd, som fastställer de genom konventionen uppkomna förhållanden; att i Nordamerikanska Förenta Staterna öfverläggning om samma ämne redan i sjelfva kongressen förevarit; samt att Kejsarliga Franska Regeringen, under förutsättning att allvarsamma betänkligheter kunde för tillfället afhålla Sverige från att biträda konventionen, önskade blifva upplyst om beskaffenheten af dylika hinder samt erhålla del af de anmärkningar, till hvilka granskningen af konventionens bestämmelser kunde gifva anledning, för att, till åstadkommande af jemkningar emellan vissa Svenska mynttyper och de af konventionen fastställda, i samverkan med Sverige inleda underhandlingar om de förslag, som i berörda hänseende kunde komma att af den Svenska Regeringen framställas.

Myntkonventionen omfattar de fyra kontraherande staternas samtliga myntsorter af guld och silfver samt bestämmer deras vikt, halt, remedia, storlek och omloppsgränser, men lemnar kopparmyntet (billon) ovidrördt. Guldmynnten bestämmas till värden af 100, 50, 20, 10 och 5 francs till diameter af 35, 28, 21, 19 och 17 millimètres, alla slagna af samma legering, innehållande 900 delar fint guld på 1,000 delar af myntens vikt, med $\frac{3}{1000}$ remedium, så öfver som under rätta halten, samt till vikt af 3,22580 gramm för 10-francsstycket och i förhållande derefter för de andra myntslagen, med remedium af $\frac{1}{1000}$ för 100 och 50 francs, $\frac{1}{1000}$ för 20 och 10 francs och $\frac{1}{1000}$ för 5 francs, så väl öfver som under rätta vigten. Ofvannämnda mynt emottagas i alla offentliga kassor inom de kontraherande länderna, så länge de genom nötning icke förlorat $\frac{1}{2}$ procent i vikt under lägsta remedium och prägel ej utplånats.

Af silfver à $\frac{900}{1000}$ -delars halt slås 5-francsstycken, vägande 25 gramm och således $15\frac{1}{2}$ gånger mera än guldmynntet af samma värde, med remedium af $\frac{3}{1000}$ i halt och $\frac{1}{1000}$ i vikt, så öfver som under normala förhållandet, och med afseende å dessa mynts emottagande i offentliga kassor gäller hvad angående guldmynnten härutinnan stadgas. 2- och 1-francsstycken samt 50- och 20-centimesstycken präglas af silfver af $\frac{835}{1000}$ -delars halt, men till vigten proportionela med 5-francsstyckena, och med remedium af $\frac{3}{1000}$ i halt och $\frac{1}{1000}$ i vikt för 2- och 1-francsstyckena, $\frac{1}{1000}$ för 50-centimesstyckena och $\frac{1}{1000}$ för 20-centimesstyckena, så väl öfver som under rätta vigten. Dessa fyra skiljemynt skola af den Regering, som utsläppt desamma i rörelsen,

inlösas och nedsmältas, så snart de blifvit förnötta till 5 procent under lägsta remedium eller ock prägeln blifvit utplånad.

Af silfverskiljemynt må såsom lagliga betalningsmedel i hvarje liqvid ingå ända till 50 francs, men i offentliga kassor emottagas vid hvarje betalning ända till 100 francs; och den stat, som låtit prägla mynten, åligger att emottaga desamma till hvilket belopp som helst. En hvar af de kontraherande staterna förbinder sig att af enskilda och af offentliga kassor emottaga de silfverskiljemynt, som den sjelf har låtit prägla och i rörelsen utbringa, samt att, derest summan icke understiger 100 francs, i utbyte mot skiljemynten, lemna annat i prägelvärde fullgodt mynt af guld eller 5-francsstycken af silfver. Ej är någon af staterna tillåtet att utsläppa större massa af nämnda skiljemynt, än som motsvarar 6 francs på hvarje innevanare och blifvit fastställd till 239,000,000 francs för Frankrike, 32,000,000 francs för Belgien, 141,000,000 francs för Italien och 17,000,000 francs för Schweiz. De kontraherande staterna skola årligen underrätta hvarandra, huru mycket guld- och silfvermynt de satt i omlopp samt åter indragit och nedsmält, äfvensom meddela hvarandra alla förordningar och reglementen, som angående mynten utfärdats. Konventionen skulle vara gällande till den 1 Januari 1880 eller 15 år, och om den ej blifvit ett år före denna dag uppsagd, komme den att fortfarande gälla under en ny tidrymd af 15 år och så allt framgent, intill dess uppsägning inom behörig tid egde rum.

De af Eders Kongl. Maj:ts beskickningar å utrikes orter, på befallning af Hans Excellens Statsministern för utrikes ärendena, aflåtna skrivelser rörande främmande magters anslutande till myntkonventionen äro i korthet af följande innehåll:

Ministerresidenten i Lissabon anför, att Portugisiska ministern för utrikes ärendena den 28 Januari 1867 till Franska beskickningen aflåtit en skrivelse, hvori vigten och nyttan af ett allmänt myntsystem erkändes, men tillika erinrades, att det varit synnerligen lätt för de fyra kontraherande magterna att upprätta 1865 års konvention, emedan de redan lång tid förut haft en gemensam myntenhet, nemligen en franc, hvaremot förhållandet vore helt annorlunda med stater, som af ålder hade alldeles olika myntsystem och hvilka, för att inträda i konventionen, måste nedsmälta sina gällande mynt och slå nya af helt andra värden, hvilket vore oförsigtigt att företaga, utan öfvertygelse att det nya systemet, en gång antaget, komme att för en lång framtid tillämpas; att Portugal år 1854 grundat sitt myntsystem på principen af blott en värdemätare, nemligen guldet, och betviffas kunde, att ett annorlunda grundadt system vore förmånligare; samt att en internationel cirkulation

af

af silfverskiljemynt syntes kunna medföra olägenhet och derföre böra inskränkas till endast typ-mynt; och kunde detta svar, churu ärendets behandling blifvit öfverlemnad till Finansministern, anses såsom bestämmande för Portugisiska regeringen.

Ministerresidenten i Madrid omnämner, att en för ämnets beredande nedsatt komité afstyrkt konventionens antagande i Spanien, såsom en obehöflig reform, hvars genomförande skulle medföra svårigheter, till följd hvaraf Spanska regeringen i sitt svar å ifrågavarande inbjudning endast tillkännagifvit, att ett ombud skulle för Spanien utses att bevista den tillämnade myntkonferensen i Paris, hvilken åtgärd kunde betraktas såsom den enda Spanska regeringen ernade i denna fråga vidtaga.

Från Athen förmåles, att Grekiska regeringen genast gifvit ett jakande svar på Franska inbjudningen, och af det till handlingarne hörande numret af tidningen *La Grèce* för den 11 April 1867 inhemtas, att ett lagförslag blifvit förelagdt den Grekiska representationen, af innehåll att myntkonventionen den 23 December 1865 skulle till alla delar antagas och blifva gällande från den 1 Januari 1869 samt sjelfva mynten förfärdigas i Frankrike.

De trenne skrivelser, som Eders Kongl. Maj:ts minister i Wien aflåtit, visa att Österrike genom myntkonventionen med Preussen och öfriga Tyska stater af den 19 September 1857 funnit sig för tillfället hindradt att ansluta sig till 1865 års konvention, men hoppades snart blifva befriadt från förenämnda konvention, hvilken allmänna opinionen tycktes anse såsom förfelad och ohållbar och hvilken icke heller skulle hafva kommit till fullt gällande kraft, äfvensom att en komité blifvit nedsatt för behandling af konventionsfrågan, bestående af 22 ledamöter, valde från de olika delarne af monarkien och af mycket skiljda samhällsklasser, hvilken uti ett den 13 April afgifvet betänkande tillstyrkt anslutande till konventionen, så snart regeringen kunde finna tiden dertill tjenlig, dock med följande förändringar: att endast guld skulle antagas till värdemätare; att ett guldmynt af 25 francs värde skulle, såsom varande af obetydligt högre värde än 10 floriner och af föga lägre än en Engelsk sovereign, blifva enheten i det Österrikiska myntsystemet; att 10-francsstycken skulle präglas men icke 5-francsstycken; att skiljemynt af $\frac{835}{1000}$ -haltigt silfver skulle slås till 2 och 1 floriner samt till 40 och 25 kreutzer, motsvarande 5, $2\frac{1}{2}$ och 1 francs samt $62\frac{1}{2}$ centimes, och att mindre silfvermynt än af 40 kreutzer eller 1 francs prägelvärde skulle uteslutas från internationel prägling och gångbarhet.

Från Petersburg underrättar ministern, att Ryska regeringen uti

sitt afgifna svar på inbjudningen fullkomligt erkände den höga tanke, som låge till grund för konventionen, men beklagade, att viktiga skäl hindrade Ryssland att för närvarande ansluta sig till densamma eller att deltaga i underhandlingar om förändring af landets gällande myntfot, hvilken fråga först, när en gång de länder, som skilja Ryssland från den statsgrupp, som antagit myntkonventionen, slutit sig till densamma, torde böra tagas i närmare öfvervägande.

Svenska ministern i Berlin upplyser, att Preussen afböjt inbjudningen, emedan frågan icke tillhörde Preussen, utan den Nordtyska konfederationen, hvars bildande först borde afvaktas, samt yttrar vidare, att, ehuru detta svar endast vore provisoriskt, ministern dock ansåge den Franska inbjudningen icke komma att medföra någon förändring i Tysklands gemensamma, på grund af konventionen år 1857, ordnade myntsystem, alldenstund en myntreform skulle vara förenad med många svårigheter och kostnader, synnerligast för Preussen, som hade utelöpande ett stort belopp af små silfvermynt med vida mindre halt än $\frac{835}{1000}$ delar; lärande frågan hafva blifvit grundligt pröfvad af sakkunnige män, hvars yttrande dock ej kommit till ministrernas kännedom.

Ministerresidenten i Haag yttrar, att Nederländerna, att döma af de åsigt, som i allmänhet uttalades i Haag och i synnerhet af köpmännen i Amsterdam, troligen blefve en af de stater, som sist slöte sig till ifrågavarande konvention, emedan man, med hänsyn till de vidsträckta handelsförbindelserna med Indien och China, hvarest det gamla Holländska myntet vore högt skattadt, ansåge sig äfventyra allt för mycket genom en förändring af myntsystem. En af Nederländska finansministern, Grefve Schimmelpenninck författad uppsats med titel: »Examen de la question, s'il est de l'intéret des Pays Bas d'accéder à la convention monétaire conclue entre la France» etc., innehåller hufvudsakligen följande: Först år 1816 erhöi Nederländerna ett bestämdt myntsystem, grundadt på både guld och silfver såsom värdemätare, hvaraf dock snart olägenheter förnärktes, enär guldets i myntlagen erhållit ett i förhållande till silfret 2 procent lägre värde än det i världshandeln gällande, hvarföre det nypräglade silfvermyntet ganska snart i rörelsen utträngdes af guldets, under det att det gamla mycket nötta och skafda silfvermyntet kvarstodade inom landet; sedan år 1839 172 millioner floriner i guld blifvit myntade, vågade man icke med 2 procent öka guldhaltens i det mynt, som derefter skulle slås, af fruktan att detsamma skulle dragas ur rörelsen och nedsmältas, utan i stället nedsattes värdet eller halten i silfvermyntet, så att 1 florin kom att innehålla 9,450 gramm fint silfver i stället för 9,613 gramm; och då en dylik åtgärd eller möjligen

en alldeles motsatt skulle kunnat återigen blifva nödvändig, om den dubbla värdemätaren bibehållits, antogs slutligen år 1847, efter mycken strid, silfver uteslutande till värdemätare, hvarefter allt gammalt silfvermynt ommyntades och guldmyntet efter hand indrogs, nedsmältes och försålde; förluster och omkostnader genom denna myntförändring uppgingo till 9,400,233 floriner, men den största förlusten, uppgående till 7,059,321 floriner, härflöt af de gamla silfvermyntens inlösning till fulla nominela värdet, ehuru de voro mycket nötta samt ännu mera skafda och stympade; med detta förhållande i friskt minne vore det icke underligt, om nationen hade föga häg, vare sig att antaga en dubbel värdemätare, såsom Frankrike i sjelfva verket föreslagit, eller att förändra den för 20 år sedan antagna principen samt i stället fastställa guldets såsom ensam värdemätare, hvilket skulle blifva en oundviklig följd af anslutningen till konventionen; fördelen af guldmyntet, i synnerhet vid betalningar af större summor, kunde icke förnekas, men i Nederländerna betjenade man sig af myntsedlar, som nedgingo i värde ända till 10 floriner, och guldmyntet medförde äfven sina olägenheter, ty, ehuru det icke kunde förutses, antingen guldets eller silfrets, till följd af förändrad tillgång på dessa metaller, komme att i en aflägsen framtid falla eller stiga i värde, vore dock antagligt att, i anseende till den ofantligt större massan af silfver, som vore utbredd bland folken, en till och med tio-dubblad produktion af silfver skulle åstadkomma ett obetydligt prisfall derå i förhållande till priset på guldets vid en ringa tillökning deraf; hvadan silfret kunde anses hafva ett mindre föränderligt värde och följaktligen vara tjenligare såsom värdemätare än guldets.

Svenske ministern i London meddelar, att frågan om antagandet af myntkonventionen blifvit hänskjuten till vederbörande myndighets (Treasury's) pröfning och att beskaffenheten af dess yttrande och regeringens svar å Franska inbjudningen icke kunde med någon säkerhet förutses, emedan förslaget om en förändring af Engelska myntfoten räknade både ifriga förespråkare och mäktiga motståndare.

Ministern i Nordamerikanska Förenta Staterna anför, dels att Statssekreteraren m:r Seward i en kort note förklarar sig gilla syftningen af den Franska inbjudningen och tillkännagifvit, att en sakkunnig person skulle såsom kommissarie komma att deltaga i den internationela myntkonferensen i Paris, dels ock att frågan troligen komme att alldeles hvila, till dess att den utsedde kommissariens betänkande hunnit inkomma till regeringen och kongressen. Dessutom hafva åtskilliga tryckta handlingar blifvit öfversända, hvilka hufvudsakligen röra industriexpositionen i Paris och i fråga om myntkonventionen endast innehålla några

bref dels enskilde personer emellan dels ock till m:r Seward, uti hvilka bref påyrkas, att en kommissarie måtte utses att deltaga i myntkonferensen, samt författarne yttra sig ifrigt och omständligt, dock utan att ingå i detaljer, till förmån för ett allmänt myntsystem. Det Franska métriska systemet för mått och vikt har den 28 Juli 1866 blifvit i Förenta Staterna antaget, så att alla slags förbindelser, ingångna efter detta system, förklaras lagligen gällande.

Ministern i Danmark förmäler, att Danska regeringen syntes icke hafva något emot konventionens princip, men ville afvakta hvad grannländerna, synnerligast Sverige och Norge, beslöto i frågan, innan densamma toges i närmare öfvervägande. Uti en särskild skrifvelse har ministern uttalat sina egna för anslutande till konventionen särdeles gynsamma tankar.

Uti det af Norska Finans- och Tulldepartementet afgifna utlåtande antages att deltagande i ett omfattande internationelt myntsystem, byggt på ändamålsenliga grunder, icke borde möta någon invändning från Norges sida, hvars innevånare från urminnes tider voro vana vid det så kallade duodecimalsystemet för mynt, mått och vikt, och att icke heller de visserligen öfvergående, men icke destomindre många och stora olägenheter, som skulle blifva en följd deraf, att guld i stället för silfver antoges till ämne för det egentliga myntet (Grov Courant), borde obetingadt blifva afgörande gent emot de varaktiga fördelar, som ett sådant internationelt myntväsende måste medföra, såvida detsamma kunde vinna icke allenast en i allmänhet betydlig utbredning, utan äfven särskild anslutning af de stater, med hvilka Norge hade den mest öfvervägande och lifligaste samfärdsel, hvarvid i främsta rummet Sverige och Danmark komme i betraktande, men äfven de länder borde uppmärksammas, hvilka intaga den betydliga sträckningen emellan Skandinavien och de stater, som afslutat 1865 års konvention, utan hvars medverkan grundade tvifvel kunde uppkastas, huruvida konventionen lemnade vederlag mot de uppoffringar och olägenheter, som vore oskiljaktiga från hvarje myntförändring. Departementet fäster vidare uppmärksamheten derpå, att konventionen antog både guld och silfver till värdemätare och fastställde emellan dessa metaller ett värdeförhållande af 15,5 till 1, ehuru detta värdeförhållande i sjelfva verket vore föränderligt, hvaraf följderna måste blifva att när endera metallen i någon märkbarare mån jemförelsevis stege i värde, det af samma metall slagna myntet komme att utträngas ur rörelsen samt måste ersättas genom myntprägling af den andra metallen, som för tillfället hade mindre värde; och ehuru, efter nu bestämda värdeförhållande, guldets skulle blifva det vanliga mynt-

materialet, gäfvade dock bestämmelsen om den dubbla värdemätaren anledning till betänklighet att utan modifikation ansluta sig till myntkonventionen. Att söka åstadkomma en sammanjemkning emellan Norges och konventionsstaternas myntstycken, ansåge Departementet icke på långt när medföra samma fördelar, som antagandet af fullkomligt enahanda mynt, men deremot, om förändringen af myntmetall undantages, förorsaka lika stora olägenheter, alldestund olägenheterna vid myntenhetens förändring icke vuxe i samma förhållande som förändringens storlek, utan vore beroende af det mer eller mindre bekväma bråktal, som uttryckte förhållandet emellan det gamla och nya myntet, så att en ringa förändring af myntenheten kunde medföra svårigheter och gifva anledning till bedrägerier, som knappast vore möjliga, om skilnaden vore så stor att äfven personer utan all bildning måste derå fästa uppmärksamhet. Att åter antaga silfverfranken till myntenhet kunde väl vara bättre, än nyssberörda jemkningar, men skulle kunna föranleda väsendtliga hinder för anslutningen till en sednare större och allmän myntförening.

Den af Bankdirektören A. O. Wallenberg afgifna berättelse om förhandlingarne vid myntkonferensen i Paris under sistförflutna sommar är så öfverensstämmande med de berättelsen åtföljande, vid konferensens sammanträden hållna och i tryck offentliggjorda protokoll, samt derjente så kort sammanfattad, att Statskontoret anser sig icke kunna lemna en på en gång lika fullständig och kortare framställning af dessa förhandlingar, utan tror sig böra i underdånighet hänvisa till samma berättelse i sin helhet. Det torde dock böra anmärkas, att den uppgift angående under åren 1851—1865 i Förenta Staterna, Frankrike och England verkställda utmyntning af guld, uppgående sammanlagdt till 2,100 millioner francs, som i nämnda berättelse meddelas, väl återfinnes fullkomligt enahanda uti en note till den uppsats, som Förenta Staternas ombud vid konferensen m:r Ruggles vid sjetten sammanträdet den 28 Juni inlemnad, men att i sjelfva texten till samma uppsats, äfvensom i ett anförande af m:r Ruggles vid andra sammanträdet den 10 Juni guldutmyntningen under åren 1851 till och med 1866 uppgifves hafva i berörda stater utgjort tillsammans 3,093 millioner dollars eller 15,465 millioner francs, äfvensom att m:r Ruggles i oförmälda uppsats uppskattar årliga produktionen af guld och silfver uti Förenta Staterna för närvarande till omkring 100 millioner dollars, men anser densamma komma att stiga till 300 å 400 millioner, sedan den kontinentala jernvägssträckning, på hvilken rastlöst arbetas, blifvit färdig, och genom hvilken tillgång öppnas från begge oceanerna till de stora metalliska af-

lagringar, som nu endast med svårighet kunna åtkommas. Det är efter denna framställning som m:r Ruggles yttrar: »Il faut unifier la monnaie d'or du monde maintenant ou jamais.» Hvad m:r Ruggles angående den sedan upptäckten af de stora guldaflagringarne i Kalifornien och Australien ofantligt ökade utmyntningen af guld sålunda uppgifvit, finnes icke vara af någon ledamot i konferensen motsagdt eller satt i tvifvel.

Uti ett till berättelsen om myntkonferensens förhandlingar fogadt underdånigt betänkande har Bankdirektören Wallenberg på grunder, i öfverensstämmelse med nämnda förhandlingar, föreslagit, a) att den Svenska dukaten måtte, med bibehållande af namnet dukat, förändras till fullkomlig öfverensstämmelse med Franska 10-francsstycket, så till halt och vikt som till dimensioner, och att, så snart Frankrike beslutat präglung af 25-francsstycken af guld, äfven i Sverige likadana myntstycken måtte präglas och erhålla benämningen Carolin; b) att nådig Proposition till Riksdagen måtte aflåtas »om antagande af Svenska dukater, hvaraf 310 stycken utmyntas af en kilogramm, bestående af nio tiondedelar fint guld och en tiondedel koppar, såsom myntenhet, samt francs, eller en tiondedel af myntenhetens värde, såsom räkneenhet, denne sednare fördelad i 100 lika delar eller cents»; c) att såsom grundprincip för öfvergången från det äldre myntsystemet till det nya borde uttryckligen förklaras, att alla förbindelser skola infrias i fullkomlig öfverensstämmelse med deras ordalydelse; d) att från och med året 1870 borde banksedlar ej utfärdas å andra valörer än 5, 20, 50, 100, 500 och 1,000 francs hvardera; e) att silfver måtte utpräglas efter de grunder, som 1865 års myntkonvention antagit, till 2- och 1-francsstycken samt 50-centsstycken och att af koppar eller brons måtte slås 10-, 2- och 1-centsstycken; f) att så väl silfver- som kopparmyntet borde förklaras vara skiljemynt, hvaraf ingen må vara skyldig att i samma betalning emottaga mera än 10 francs af silfver- och 2 francs af kopparmynt; dock att särskilda konventioner med grannländerna angående beskaffenheten af skiljemyntet och det belopp, som deraf högst uti en och samma liquid borde emottagas, finge afslutas.

Af samtliga handlingar, som blifvit Statskontoret meddelade och här ofvan ömförda, inheimtas, att alla till deltagande i 1865 års myntkonvention inbjudna stater erkänt fördelarne af ett internationelt, öfver allt gällande och emottagligt mynt, men att hittills endast Grekland och Kyrkostaten anslutit sig till konventionen samt obetingadt antagit alla dess bestämmelser; att tjugo sjelfständiga staters ombud vid myntkon-

ferensen i Paris år 1867 enhälligt ansett guld allena vara tjenligt till gemensam värdemätare och till allmänt gällande mynt, hvaremot ett myntsystem med dubbel värdemätare, såsom konventionen antagit, i anseende till dess ohållbarhet, blifvit, såsom allmänt gällande, förkastadt, ehuru ett sådant system funnits blifva nödvändigt för länder, som nu hafva silfver till värdemätare under den tid, som erfordrades för öfvergången från silfver- till guldmyntet; att samna stater ansett silfret lämpligt att fungera endast såsom skiljemynt inom det lands gränser, som låtit prägla detsamma, samt böra till beskaffenheten af hvar stat för sig bestämmas; att konferensen vidare ansett det af ifrågavarande konvention, hvilken omfattade 70 millioner menniskor, antagna myntsystem, så vidt detsamma rörde guldmyntet, vara det enda, som med hopp om framgång numera kunde ifrågasättas att blifva, såsom allmänt gällande och internationelt, antaget; samt att den åsigt gjort sig inom konferensen gällande, att, utom de i myntkonventionen redan bestämda myntstyckena om 5, 10 och 20 francs, äfven 25-francsstycken, såsom varande den för Nordamerikanska Förenta Staternas och Englands anslutande till en allmän myntkonvention bäst passande myntsort, borde till internationelt mynt antagas och präglas.

Ehuru de framställningar, som af ombuden vid myntkonferensen blifvit gjorda, och de beslut, som denna konferens för sin del fattat, icke äro för de respektive staterna bindande, synes det dock, enligt Statskontorets förmenande, vara högst sannolikt, att Österrike och Förenta Staterna ganska snart komma att antaga konventionen, med de modifikationer, som vinna bifall af alla i konferensen deltagande staters ombud, konventionsstaternas eller Frankrike, Belgien, Schweiz och Italien ej undantagna. Att Österrike redan afslutat en myntkonvention med Frankrike har Bankdirektören Wallenberg i sitt underdåniga betänkande uppgifvit, men derom har Statskontoret sig ej något vidare bekant. Sedan Förenta Staterna inträdt i konventionen, ett steg, som det angränsande Canada utan allt tvifvel genast kommer att följa, kan England, såsom Bankdirektören Wallenberg anmärkt, icke heller länge dröja att, om ock motvilligt, ansluta sig till densamma, då det annars äfventyrar att, genom utströmmandet af Engelska guldmyntet och införseln af de nya Amerikanska 5-dollars- eller 25-francsstyckena, lida en flerdubbelt större förlust, än som genom nedsmältning och ommyntning af det gamla souvereignsmyntet kan uppstå. Förenta Staternas mynt utgöres nemligen bland andra, af 5, 10 och 20 dollars i guld af $\frac{900}{1000}$ dels halt, vägande 5-dollars-stycket 8,3590 gramm, och de andra i förhållande derefter. Genom nedsättning i vikt från 8,3590 gramm till 8,0645 gramm

eller med något mera än $3\frac{1}{2}$ procent blir 5-dollarsstycket till vigt och värde alldeles lika med ett 25-francsstycke. En sådan nedsättning och ommyntning af den stora massa guldmynt, som i Förenta Staterna blifvit präglad och ännu finnes kvar, har dessa Staters ombud vid myntkonferensen med största tillförsigt förklaradt nationen vara villig att ganska snart verkställa. Engelska guldmyntet sovereign = 1 £ sterling väger 7,9880 gramm med $916\frac{2}{3}$ tusendelars halt och skulle, beräknadt till $\frac{1000}{1000}$ delars halt, väga 8,1359 gramm eller 0,0714 gramm mera än ett 25-francsstycke eller 5-dollarsstycke af nya sorten. Till värde står 1 sovereign öfver nyssnämnda mynt med något mera än 22 centimes eller i Svenskt mynt med fullt $15\frac{1}{2}$ öre. Men när tvänne länder med så stor inbördes samfärdsel, som de nu ifrågavarande, hafva mynt af denna obetydliga skiljaktighet, är det ett af alla tiders erfarenhet bekräftadt rön, att det bättre myntet försvinner ur rörelsen och nedsnåltes och att det sämre intager det förras plats. England skulle fördenskull förlora $15\frac{1}{2}$ öre på hvarje sovereign, som nu finnes i rörelsen och framdeles komme att myntas, under det ommyntning af ett sådant myntstycke, att döma efter förhållandet vid Svenska myntverket, icke kan gerna kosta mera än 3 öre.

Hafva en gång Österrike, Nordamerikanska Förenta Staterna och England anslutit sig till den emellan Frankrike, Belgien, Schweiz och Italien redan bestående myntkonventionen, hvori Kyrkostaten och Grekland äfven inträdt, så är segren afgjord för det nya och allmänna myntsystemet, och det kan sedermera ej dröja länge, innan de öfriga europeiska staterna finna sig af omständigheterna föranlatna att följa de förstnämndas exempel. Det bör härvid icke heller lemnas oanmärkt, att Ryska riket redan har en med 1865 års konvention nästan fullkomligt öfverensstämmande mynträkning i silfver. Fjerdedelen af en Rysk rubel, hvilken redan i Finland finnes präglad under namn af markka, innehåller nemligen lagenligt 4,4991 gramm fint silfver, under det, att rätta silfvervärdet af en francs är 4,5 gramm fint silfver, hvadan kvart-rubeln eller Finlands markka har endast 0,0009 gramm, d. v. s. $\frac{1}{100}$ procent mindre värde än en francs. Det återstår derföre blott, att Ryssland låter prägla 5-rubelstycken i guld af enahanda vigt, halt och storlek, som konventionens 20-francsstycken, för att detta stora rike skall få ett med de i konventionen deltagande staterna gemensamt guldmynt, och de facto kan anses hafva ingått i samma konvention.

Hvad Sverige beträffar, så kan det ej nekas, att förändringen från silfver till guld, såsom värdemätare, och från riksdaler till franken, såsom myntenhet, måste under öfvergångstiden medföra stora och länge fortvarande

fortvarande olägenheter. Den berör nemligen landets hvarje särskilde innebyggare från millionären ned till torparen och dagakarlen samt icke minst den lägre och fattigare befolkningen, som eger ringa skicklighet och vana att göra rigtiga beräkningar och således mindre förmåga att värna sig mot bedrägerier och undvika förluster. Alla varupriser förändras i omvänt förhållande till det i förändring stadda myntvärdet, och värdeförhållandet emellan det ifrågasatta frankmyntet och det nuvarande riksdalersmyntet, som på enklaste och för allmänna rörelsen enda möjliga sätt uttryckes med $\frac{1}{10}$ delar, är långt ifrån att vara bekvämt, äfven för den med siffreräkning väl bekante. Jemlikt myntkonventionen innehåller en franc 4,5 gramm = 1,05865 ort Svensk vigt fint silfver, och då 1 R:dr R:mt innehåller 1,5 ort fint silfver, blifver i värde 1 franc = 0,705798 R:dr R:mt, ett decimalbråk af riksdalern, som först genom utstrykning af 0,005798 kan för allmänna rörelsen blifva användbart. Genom nämnda decimalbråks reducering till 0,7 kommer, efter afprutning af något mera än ett halft öre, en franc att räknas lika med 70 öre R:mt. Hvarje summa, uttryckt i francs och centimer, förvandlas genom multiplikation med 0,7 till riksdaler och öre. För att förvandla riksdalersmyntet till frankmynt, måste multipliceras med $\frac{1}{7}$, hvilket fordrar en division med 7, som är långt svårare att utföra. En riksdaler riksmynt blir derigenom = 1,42857 franc, som åter måste genom jemkning beräknas till 1 franc 43 centimer.

Men om svårigheter och olägenheter äro oskiljaktiga från hvarje så genomgripande förändring i landets mynt- och penningaräkning, som den ifrågavarande, äro de dock öfvergående och upphöra så snart förändringen blifvit till fullo verkställd, samt allmänheten hunnit vänja sig vid det nya förhållandet; hvaremot ett fasthållande vid det gamla riksdalersmyntet i silfver, sedan de flesta andra nationer, såsom Statskontoret, enligt hvad här ofvan blifvit yttradt, anser snart vara att förvänta, förenat sig om ett gemensamt och internationelt gällande guldmynt, måste medföra oupphörliga förluster och svårigheter i all samfärdsel med utlandet samt omsider blifva onöjligt att längre iakttaga. Det förhållande, som nu eger rum emellan Svenska samt grannländerna Norges och Danmarks mynt, är för Sverige långt ifrån att vara önskvärdt, alldenstund landet derigenom bringas uti ständiga förluster, hvilka växa i samma mån som samfärdseln de Skandinaviska folken emellan tilltager. Svenska silfvermyntet har $\frac{1}{7}$ procent högre silfvervärde, än det Norska och Danska egentliga, eller så kallade Grovkurantmyntet. Grannländer-

nas silfverskiljemynt åter är i jemförelse med Grovkurant af betydligt lägre värde, då deremot det mindre Svenska silfvermyntet eger ett emot det större fullkomligt proportionerligt metallvärde. I den mer och mer tilltagande samfärdseln vid gränserna emellan dessa riken göres dock ej något afseende å denna värdeskilnad, utan mången föreställer sig till och med, att grannländernas stora myntsorter äro bättre än det Svenska myntet, emedan de äro af finare silfver, eller innehålla 875 tusendelar af sin vigt fint silfver, under det att Svenska myntet blott håller 750 tusendelar fint silfver, men har desto större vigt. Svenska folket gör derföre ständiga förluster på handeln med grannfolken. Det Svenska myntet utströmmar isynnerhet till Danmark och ersättes med Dansk mynt, utan att den föga erfarna allmänheten gör afseende å värdeskilnaden. Svenska myntet är numera det enda gröfre silfvermynt, som innehåller koppar ända till 25 procent af sin vigt. Denna stora kopparhalt fördyrar mynttillverkningen ganska betydligt och ökar myntets metallvärde med nära $\frac{1}{3}$ procent efter nuvarande låga kopparpris och ännu mera, när kopparn, såsom för några år tillbaka, står i högre pris, utan att detta högre metallvärde på minsta sätt ökar dess räknevärde. Svenska myntet är emellertid till följd af sin kopparhalt vid utländska myntverk, der man, likasom i Sverige, hufvudsakligast nedsmälter s. k. bergfint silfver, begärligt och lätt afsättligt, emedan det kan med fördel användas såsom legeringsmedel för deras mindre kopparhaltiga myntsorter, hvilken omständighet sålunda i någon mån bidrager till silfvermyntets utströmmande från Sverige, ehuru den föreställning, som man ofta nog finner vara hos de i dylika ämnen okunniga personer rådande, att man skulle i Hamburg eller annorstädes utomlands vara i besittning af en hemlig konst att på vinstgifvande sätt utdraga och tillgodogöra sig kopparn ur silfvermynt, är fullkomligt ogrundad, såvida icke myntet innehåller så mycket guld, att detta betäcker skedningskostnaden och gifver vinst derutöfver, hvilket aldeles icke är händelsen med det nuvarande Svenska silfvermyntet.

Likasom i flera andra länder, präglas i Sverige sedan ett par seklers tillbaka ett slags guldmynt, kalladt dukater, innehållande 80 delar rent guld och 2 delar koppar samt vägande per stycke 82 korn, så att 125 stycken innehålla jemnt ett skålpund rent guld. Dukaterna hafva tillförene kunnat anses såsom ett slags allmänt gällande eller internationelt guldmynt, men de i olika länder slagna dukaterna äro dock icke af fullkomligt lika hvarken vigt, halt eller storlek. De Svenska dukaterna äro de minst värdefulla samt nära 1,5 procent underlägsna de

Ungerska, hvilka äro de bästa. Såsom mynt hafva dukaterna nästan försvunnit ur Europeiska handelsrörelsen, derifrån utträngda af Engelska och Franska guldmynten; och hos oss kunna de ej till mynt begagnas, emedan Riksbanken icke allenast efter omständigheterna bestämmer deras pris, utan äfven utlemnar dem till högre pris, — uppgående för närvarande till 15 öre per stycke, — än hvartill Banken invexlar desamma, ett förhållande som är alldeles oförenligt med ett gångbart mynt, hvarföre ifrågavarande guldmynt endast begagnas såsom hedersskänker och prisbelöningar samt för öfrigt nedsmältas af guldsmederna, hvilka dock deraf ej tillverka mera än en enda artikel, nemligen trolofnings- och vigselringar för de bemedlade folkklasserna. Dukaternas höga guldhalt gör skedning nödvändig, för att vid myntning bringa guld i dukatform, samt tvingar den, som innehar i utlandet gångbart guldmynt och önskar få detsamma i gångbart Svenskt mynt förvandladt, att erlægga både myntskatt och skedningsafgift. Dukatmyntningen kan fördenskull anses snarare hindra än befördra handelsrörelsen med utlandet och har alldeles icke något inflytande på den inländska marknaden. Något större förråd på dukater finnes ej inom landet. Riksbanken innehar för närvarande endast omkring 10,000 stycken, och hos enskilda äro de ganska sällsynta. Om derföre någon ommyntning af dukater skulle komma i fråga, behöfver å kostnaden derför ej fästas det minsta afseende.

Under ofvanförda förhållanden tvekar Statskontoret icke att i underdanighet tillstyrka, det måtte Eders Kongl. Maj:t i samråd med Riksdagen i nåder besluta, att hädanefter, så snart sig göra låter och med rikets fördel kan finnas förenligt, guld skall förklaras i Sverige vara ensam värdemätare; att utmyntning af dukater skall upphöra och i deras ställe ett guldmynt af alldeles samma beskaffenhet som Franska 10-francsstycket präglas och antagas till i Sverige gångbart mynt; samt att underhandlingar med Kejsarliga Franska Regeringen skola öppnas, för att under de vilkor och kontroller, som kunna finnas lämpliga, betrygga detta Svenska guldmynts emottagande i de länders offentliga kassor, som deltagit i myntkonventionen af år 1865.

Nyssnämnda myntstycken böra i vigt innehålla nio delar rent guld och en del koppar, eller vara af $\frac{900}{1000}$ halt, med remedium af $\frac{100}{1000}$ såväl öfver som under rätta halten; väga per stycke 3,22580 gramm = 75,89210 korn, och 310 stycken en kilogramm Fransk eller 2,35266 skålpund Svensk vigt, med remedium af $\frac{100}{1000}$ såväl öfver som under rätta vigten; omfatta en diameter af 19 millimeter = 6,3994135 linier eller i det aldram närmaste 6,4 linier Svenskt mått, samt fortfara att såsom lagligt mynt gälla,

så länge de icke genom nötning förlorat $\frac{1}{2}$ procent i vikt under lägsta remedium eller prägelns ej blifvit utplånad.

Hvad beträffar de öfriga dels af 1865 års konvention antagna och dels af konferensen år 1867 föreslagna myntstycken af guld, så anser Statskontoret, i likhet med Bankdirektören Wallenberg, 5-francsstycket hafva för ringa värde, för att såsom allmänt verldsmynt antagas. Väl har konferensen genom röstpluralitet antagit detta lilla mynt såsom en slags gemensam myntenhet eller, såsom det i konferensens förhandlingar i allmänhet kallas, en »dénominateur commun», men af dessa förhandlingar kan Statskontoret ej finna, att denna myntenhet eller dénominateur eger annan egenskap eller betydelse, än den af minsta guldmynt, hvilket såsom internationelt mynt borde tillverkas, och hvaraf alla större mynt skulle utgöra hela multipler. En sådan egenskap kan dock nämnda myntvärde eller 5 francs erhålla, utan att detsamma ens behöfver i stycken präglas, såsom förhållandet ungefärligen är med räknemyntet Hamburger bankomark, som ej någorstädes slås, men likväl af hela handelsverlden är känt och erkänt. Emot präglingsen af nämnda 5-francsstycke kan dessutom med skäl annärkas, att densamma medför större tekniska svårigheter än präglingsen af de större mynten, och att sjelfva 5-francsstycket blifver till vikt och värde mindre säkert än dessa sednare; ty de fel mot rätta vigten, som vid tillverkning af mynt i stor mängd icke kunna undvikas, uppkomma, när lika mycken omsorg och arbete vid justeringen på hvart och ett myntstycke nedlägges, i omvänt förhållande till myntens värde, eller dubbelt mera å ett 5-francsstycke än på ett af 10 francs värde. Härtill kommer, att 5-francsstyckets af myntkonventionen antagna diameter af 17 millimeter, eller nära lika stor som ett svenskt 25-öre, är mycket vidsträckt i förhållande till dess vikt och värde, till följd hvaraf tjockleken å detsamma blifver ganska ringa (efter beräkning ungefär endast $\frac{2}{3}$ af ett 10-öres tjocklek) samt prägelns naturligtvis måste utfalla mycket grund och jämförelsevis tåla obetydlig nötning, innan densamma blir otydlig och alldeles utplånas. Af de föreslagna 20- och 25-francsstyckena anser Statskontoret de sednare hafva företräde, dels emedan 25-francsstycken troligen komma att af Förenta Staterna, England och Österrike präglas, såsom bäst passande till dessa länders nuvarande mynt, dels ock derföre att man, vid betalning af större summor än 20 francs, alltid kan, på en skilnad af högst 5 francs, med de begge typerna 10 och 25 francs liqvidera hvad belopp som helst. Flera än tvänne guldmynt torde icke för närvarande behöfva tagas i betraktande.

Bankdirektören Wallenberg har i underdånighet föreslagit, att 10-francsstycket måtte såsom enhet för Svenska guldmyntet få namn af *dukat* och att, när framdeles guldstycken af 25 francs värde komme att myntas, dessa måtte benämnas *caroliner*. I det första af berörda förslag kan Statskontoret icke instämma. Tiofrancsstycket är alltför mycket olika dukaten, för att skäligen kunna erhålla samma namn. Detta mynt innehar nemligen emellan 7 och 8 procent lägre halt och vikt, något mera än 17 procent lägre värde samt nära $\frac{1}{2}$ linie större diameter än den Svenska dukaten; och om, vid sådant förhållande, det gamla namnet dukat bibehålles för det nya myntet 10 francs, befäruar Statskontoret, att okunnigheten och illviljan skulle få anledning att tyda myntförändringen såsom en förfalskning. Om särskilda namn skola tilldelas de nya mynten, hvilket dock icke synes vara nödigt, då de egentligen icke äro myntenheter utan multipler af en franc, torde namnet krona vara mera lämpligt för 10-francsstycket och benämningen carolin tilldelas 25-francsstycket, såsom föreslaget blifvit.

Om de nya guldmynten icke skola, såsom för närvarande dukaten, användas endast såsom dyrbara varor med vexlande pris, utan blifva verkliga i rörelsen gångbara mynt samt i Statens uppbörd emottagas, blir det nödvändigt, att samma mynt, under den tid som erfordras för fullständig öfvergång från silfver till guld såsom värdemätare, erhålla ett i förhållande till det gängse silfvermyntet lagligen bestämdt värde eller, med andra ord, att både guld och silfver, såsom myntkonferensen jemväl funnit, under öfvergångstiden från gamla till nya myntsystemet antagas till värdemätare. Värdeförhållandet emellan guld och silfver kan i Sverige icke annorlunda bestämmas än i öfverensstämmelse med förhållandet emellan en francs och en riksdaler riksmünt, enligt hvilket 10 francs i guld blifver = 7 R:dr R:mt i silfver; och då 10 francs innehålla 2,90322 gramm, eller 68,30289 korn rent guld, samt uti 7 R:dr R:mt ingå 1,050 korn rent silfver, uppkommer emellan guld och silfver värdeförhållandet $\frac{10 \cdot 50000000}{6830289} = 15,37: 1$ i det närmaste, så att en vigtsdel rent guld blir = $15\frac{37}{100}$ rent silfver, under det att i Frankrike 1 del guld svarar emot 15,5 delar silfver.

Bankdirektören Wallenberg har vidare i underdånighet tillstyrkt, att silfver såsom skiljemynt måtte präglas efter de grunder, som blifvit i 1865 års konvention antagna, eller sålunda att 2 francs-, 1 francs-, och 50-cents-stycken utmyntas. Statskontoret hyser deremot den mening, att beslut om utnyntning af silfver till skiljemynt enligt frankmynt-systemet

icke bör fattas, förrän såväl de Skandinaviska grannländerna, som ock Preussen med öfriga Tyska stater bestämt sig, huru de ämna företaga samma slags utmyntning, emedan, om utmyntningen af silfverskiljemynt i dessa länder utföres efter andra grunder än dem, som af konventionen af år 1865, uppenbarligen genom Frankrikes inflytande, blifvit bestämda, stora olägenheter kunna för Sverige uppstå. Om nu antages, att grannländerna, såsom Schweiz förut gjort, komme att slå nämnda skiljemynt af $\frac{800}{1000}$ halt och med värdeminskning i förhållande derefter, hvartill skäl väl kunna finnas, så skulle Svenska skiljemyntet, prägladt af $\frac{835}{1000}$ -haltigt silfver och således egande 4 procent högre metallvärde, komma i samma ofördelaktiga förhållande till grannländernas småmynt, som Franska inbjudningsskriften till deltagande i 1865 års konvention förmåler hafva egt rum emellan det Franska och Schweiziska silfvermyntet och hvilket gifvit anledning till konventionens upprättande, samt Sverige möjligen finna sig nödsakadt att ånyo förändra ifrågavarande mynt och att ommynta hvad som deraf icke blifvit ur landet utfördt.

Inom Sverige drifves handeln till största delen medelst banksedlar, som vid anfordran skola med myntadt silfver i Riksbanken inlösas. Om nu guld blifver ensam värdemätare, böra banksedlarne ställas till inlösen med myntadt guld, men så länge både guld och silfver under öfvergångstiden från det förra myntslaget till det sednare förblifva värdemätare, böra sedlarne jemväl inlösas med både guld och silfver i myntad form, dock så att det må bero på Riksbanken att efter godtfinnande använda guld eller silfver såsom inlösningsmedel. Derest annorlunda förföres, skulle lätteligen kunna inträffa, att, då värdeförhållandet emellan begge metallerna i märkbarare mån på världsmarknaden förändrades, det myntslag, som relativt kommit att stå i högre värde, till sådan myckenhet utkräfdes, att Riksbanken blefve urståndsatt att sina sedlar inlösa. Statskontoret anser sig i underdånighet böra fästa särskild uppmärksamhet derpå, att en föreskrift om inlösnings af banksedlarne till ena hälften med guld och till den andra med silfver, såsom mången tilläfventyrs skulle kunna anse vara rättast, eftersom den ena metallen stiger i samma grad som den andra faller i värde, icke är lämplig, emedan ett sådant stadgande förutsätter en beständig varaktighet af den dubbla värdemätaren, samt derjemte, så framt Banken icke skulle vägra att emottaga metallisk valuta annorlunda än till lika stort värdebelopp af både guld och silfver, icke hindrar, utan blott i föga väsendtlig mån försvårar utströmning ur Riksbanken af den ena myntsorten till obegränsad mängd.

Emot de sedelvalörer i francs, som Bankdirektören Wallenberg föreslagit, har Statskontoret ej något annat att erinra, än att, om sedlar utgifvas till 5 francs värde, dessa icke kunna med guld, utan endast med silfver inlösas, enär minsta guldmyntet bestämmes till 10 francs.

Den af Bankdirektören Wallenberg för öfvergången från gamla till nya myntsystemet uppställda grundprincip, »att alla förbindelser skola infrias i fullkomlig öfverensstämmelse med deras ordalydelse», synes Statskontoret vara rättvis, och är dessutom öfverensstämmande med gällande lag.

Öfvergången till annat myntsystem bör utan tvifvel genom skyndsamt anskaffande af erforderligt guld kunna på temligen kort tid fullbordas, men en sådan hastig öfvergång kan medföra stora kostnader, ty om flera större stater, samtidigt med Sverige företaga förändring af värdemätare, uppstår en stor efterfrågan å guld, och denna metall kommer att stiga i pris jemförelsevis emot silfret, som måste blifva naturliga betalningsmedlet. Verkställes deremot öfvergången sålunda, att guld anskaffas blott när tillgång derpå finnes till billigt pris, kan öfvergångsperioden, såsom beroende af guldproduktionens större och mindre myckenhet i förhållande till produktionen af silfver, komma att fortfara under en ganska lång tid. I förra fallet, eller om öfvergången påskyndas, torde någon förändring af det större silfvermyntet icke erfordras, men skulle deremot öfvergången blifva af lång varaktighet, lär vara nödvändigt att utmynta 5-francsstycken, hvilka böra göras af $\frac{900}{1000}$ -delars halt, men till silfvervärde lika med 3,5 Riksdaler Riksmünt, innehållande 5,25 ort fint silfver och vägande 5,833 ort. Om 5-francsstycken slås till samma vikt och silfvervärde, som de nuvarande Franska 5-francsstyckena, hvilka väga 25 gramm eller 5,88165 ort, erhåller hvarje myntstycke i det aldra närmaste 3 öre högre silfvervärde än dess gångbara värde, som bibehålles till 3 R:dr 50 öre, och de svenska 5-francsstyckena skulle till det Norska och Danska silfvermyntet komma i ännu ofördelaktigare förhållande, än hvari nuvarande riksdalersmyntet befinner sig, så framt icke ett dylikt missförhållande hämmas genom särskilda konventioner med grannländerna.

Bankdirektören Wallenberg har slutligen föreslagit, att enheten i det nya myntsystemet måtte kallas frank och $\frac{1}{100}$ -delen deraf cent, hvilka benämningar Statskontoret i det underdåniga utlåtandet begagnat. Men ehuru det må medgifvas, att enheternas namn uti ett myntsystem icke äro af någon synnerlig vikt, kan dock skäligen ifrågasättas, huruvida icke Svenska benämningar vore å Svenska mynt lämpligare än dessa ut-

ländska för vårt språk främmande ord. Det må derföre tillåtas Statskontoret att fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derpå, att i Svenska numismatiken finnes ett uraldligt, men sedan längre tid tillbaka icke för något bestämdt mynt begagnadt namn, nemligen mark, hvilket skulle kunna användas i stället för frank, och i Finland, med den för språket lämpade förändringen till markka, blifvit antaget för dess med franken till värde öfverensstämmande nya silfvermynt. Visserligen kan deremot invändas, att mark för icke särdeles länge sedan bland allmogen i Skåne begagnats och måhända någon gång ännu begagnas, för att beteckna ett myntvärde af 2 skilling R:gs = 4 öre R:mt; att i Danmark samma namn begagnas för 16 skilling eller $\frac{1}{4}$ Dansk rigsdaler, motsvarande $30\frac{1}{2}$ öre; och att i Hamburg en mark, dock vanligen med tillägg af »banko», utmärker det allmänt kända myntvärdet af 132 öre ungefär; men då ej något trassel eller misstag af dessa olika betydelse på föga skiljda orter blifvit bemärkt, lär icke heller olägenhet vara att befara om det nya Svenska myntet i värde af 70 öre skulle erhålla namnet mark, helst alla ofvan omförmälda myntvärden äro så betydligt olika med värdet af en franc, att äfven den okunnigaste, utan att låta bedraga sig af namnet, måste dervid fästa uppmärksamhet. I stället för *cent* eller *centime* skulle möjligen *penning*, samma benämning som det finska *penni*, det tyska *pfennig* och det engelska *penny*, öfver allt betecknande myntstycken af minsta sorten, kunna användas, så framt icke den omständighet må anses vara deremot menlig, att, vid fråga om flera sådana myntstycken, benämningen dera sammanfaller med penningar, som i kollektiv bemärkelse begagnas äfven för de största myntvärden. Namnet *stufver* för det minsta myntet torde icke heller böra förgätas.

Slutligen får Statskontoret i underdanighet dels annåla, att såsom grund för beräkningen af här ofvan å flera ställen förekommande sifferuppgifter blifvit begagnade de af general-löjtnanten, friherre F. Wrede emellan Svenska och Franska längd- och viktmaßen år 1842, såsom sannolikast rigtiga, uträknade förhållanden, enligt hvilka en kilogramm utgör 2,352660 skålpund och en mètre 3,3681165 Svenska fot, dels ock anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i nader tillåta Statskontoret att, sedan de af Vetenskaps-akademien föranstaltade omedelbara jemförelser emellan Svenska och Franska längd- och viktmaßen blifvit afslutade, och sålunda en noggrannare kännedom om deras förhållanden till hvarandra vunnits, få göra de rättelser uti nämnda sifferuppgifter, som möjligen kunna finnas behöfliga.

Alla de nådiga remisserna åtföljande handlingar varda härhos återställda. Och framhårdar Statskontoret med djupaste vördnad, trohet och nit

Stormächtigste, Allernådigste Konung
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
undersåter och tjenare,

O. A. TAUUVON.

C. W. GRÅÅ.

JOACH. ÅKERMAN.
Föredragande.

O. F. AF SILLÉN.

BRUNO JOHANSSON.

(L. S.)
Carl Kinberg. G. W. af Donner.

Stockholm den 11 Februari 1868.

Till Kongl. Maj:ts underdånigst, angående antagande af ett med Frankrike m. fl. stater gemensamt mynts-system.

Bil. N:o 2.

S. A. K.

Uti det underdåniga betänkande, som Statskontoret, angående den kejsrerliga franska inbjudningen till deltagande från Sveriges sida i den emellan Belgien, Frankrike, Italien och Schweiz år 1865 ingångna myntkonvention, den 11 sistlidne Februari på nådigste befallning afgifvit, har Statskontoret, såsom grund för beräkningen af de å flera ställen i samma betänkande förekommande sifferuppgifter, antagit franska kilogrammen sannolikast vara lika med 2,352660 svenska skålpund, samt underdånigst anhållit, att, sedan de af Vetenskaps-akademien föranstaltade omedelbara jemförelser emellan svenska och franska längde- och vigtmåtten blifvit afslutade och sålunda en noggrannare kännedom om deras förhållande till hvarandra vunnits, få göra de rättelser uti nämnda sifferuppgifter, som kunde finnas behöfliga.

Sedan det kommit till Statskontorets kännedom, att jemförelsevägningar mellan svenska och franska vigtmåtten af dertill utsedde Vetenskaps-akademiens ledamöter blifvit afslutade och lemnat det resultat, att franska étalon prototype d'un kilogramme, förfärdigad af platina och vägd i lufttomt rum, är lika med 2,3528739 svenska skålpund och att följaktligen ett svenskt skålpund uti lufttomt rum är lika med 425,01215 franska gramm, men att, då för verkliga vägningen fransmännen begagna messingsvigter, som i *lufttomt* rum väga lika med eller motsvara étalon prototype, och *icke* göra någon korrektion för vigtförlusten i luften, för messingsvigter, som hafva samma specifika vikt som den Vetenskaps-akademien tillhöriga, af dess fysiker, Professoren Erik Edlund justerade vigtsats, nemligen 8,16, det af ofvannämnda förhållande framgår, att en kilogramm af messing i luftfyldt rum väger lika med 2,3525214 svenska skålpund och ett svenskt skålpund lika med 425,0758 franska gramm, hvarföre ock sistnämnda förhållande emellan svenska och franska vigtmåtten måste läggas till grund för alla beräkningar emellan samma länders vigttuppgifter, anhåller Statskontoret underdånigst, att få angifva de ställen uti ofvannämnda betänkande af den

11 sistlidne Februari, der sifferuppgifterna äro i behof af smärre rättelser. Dessa äro nemligen:

Sid. 33 raden 11	uppfir. står:	1,05865 ort	bör vara:	1,05863 ort
» » » 13	» »	0,705798 R:dr	» »	0,705776 R:dr
» » » 14	» »	0,005798	» »	0,005776
» 35 » 5	nedifr. »	75,89210 korn,	» »	75,8876 korn
» » » 4	» »	2,35266 skålpund	» »	2,3525214 skålpund
» 37 » 10	» »	68,30289 korn	» »	68,29887 korn
» » » 8	» »	$\frac{105900000}{6830289}$	» »	$\frac{105900000}{6829887}$
» 39 » 13	» »	5,88165 ort,	» »	5,88130 ort,

Som dessutom vid utskrifningen af meranämnda betänkande några annärkningsvärda felaktigheter i detsamma influtit, anhåller Statskontoret underdånigst, att äfvenledes få dem till rättelse här anmäla:

Sidan 23, raderna 7, 6 nedifr. står: och med afseende å dessa mynts emot-

tagande i offentliga kassor gäller hvad angående guldmynten härutinnan stadgas.

bör vara: dessa mynt emottagas icke i offentliga kassor, sedan de genom nötning minskats en procent i vigt, eller prägeln blifvit utplånad.

- » 26 raden 9 nedifr. står: 2 procent lägre värde
bör vara: 2 procent högre värde
- » 28 » 6 uppfir. står: antaget,
bör vara: legaliseradt,
- » » » 17 uppfir. står: hvars innevånare
bör vara: ehuru landets innevånare
- » 35 » 12 uppfir. står: vid myntning bringa guld i dukatform,
bör vara: bringa till förmyntning inlemnadt guld till dukathalt,

Statskontoret framhärdar etc.

O. A. TAUVON.

C. W. GRÅÅ.

JOACH. ÅKERMAN.

O. F. AF SILLÉN.

Föredragande.

(L. S.)

Carl Kinberg. G. W. af Donner.

Till Kongl. Maj:t underdånigst med rättelse af några sifferuppgifter uti Statskontorets underdåniga utlåtande af d. 11 nästl. Februari m. m.